49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2263 Կ. ՊՈԼԻՍ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 28-10 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1908 27 ԹՇ. ԷՎՎԷԼ 1324 — 15 ՇԷՎՎԱԼ 1326

منظومهٔ افکار ارمنیجه یومی غزته
صاحب امتیازی : (اوحانس فرید)
ادره‌خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده

Մանկական Էֆքեար

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte 54
CONSTANTINOPLE

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏԱՐԿՆ·	ՎԵՑԱՄՍ·
Ղոլոյ համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի »	25 ֆր.	14 ֆր.

ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրուշ, Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

'ՄԱՄՈՒԼԸ ԵԶԱՑ Է ՕՐԻՆԱՑ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՄԻՋԷ„
(ՕՍՄ. ՍԱՀՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. ՑՕԴ. 12)

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ՏԷՐ ՕՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ
Որոնց կ'ուղղուի ամէն գրութիւն

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՂԱՐ ԱԼԻ ՀԱՏՑԻՍԻ, ԹԻՒ 54
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՏ ՁԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ
ԱՌ ԱԶԳԱՍԷՐ
ՊԱՐՈՆ ԵՐԷՄԻԱ ԿԱՐԱՊԵՏՕՎ

Ցարգելի Տէր,

Մանզումէի էֆքեար լրագրին մէջ կարդացի թէ 62,000 անգլիական ոսկի կը դնէք Օսմանեան Տէրութեան տրամադրութեան ներքեւ, եթէ պատերազմ հրատարակուի, և կը յուսաք թէ՝ ձեզմէ շատ աւելի նուէր ստանալու պիտի գանուիս։

Շատ զարմանալի թուեցաւ ձեր այս առաջարկը, այնպիսի պահու մը, որ ամբողջ Հայոց ազգը ամենայեղն թշուառութեան մատնուելէ կը վերակենդանանայ, ամէն օր իր հայրենի երկիրը կ'սկսի վերադառնալ, և իր աւերեալ օճախը վերանորոգելու պէտքը կ'զգայ։ Երբ ամէն գիւղէ, քաղաքէ ոսկի, յարձակումի, կողոպուտի, մինչև իսկ ջարդի լուրեր և վախեր կը հասնին, երբ Պոլսոյ եկեղեցիները լիք են թշուառ գաղթականներով և միաբերան հայ, հագուստ, բժիշկ և դեղ կը պոռան, երբ արքեր, ամուրներ բարձրանալ նպատակութիւնը փոխուած մնացած են, տաքերնին բոլոր, կանգնին բաց, երբ այս բոլոր թշուառ ազգային եղբայրները դրուած հոդերնին, տուներնին և կենդանիներնին վերստանալու պէտք ունին և դիմում կ'ընեն, և ազգը անոնց գոհացում չէ կարող տալ դրամի պակասութեան համար, դուք ձեր ազնիւ զգացումէն մղեալ 62,000 անգլիական ոսկի պատերազմին դէմ արիւնով ուռղելու գործին կը նուիրէք։ Հայ ազգը դեռ գերեզմանէն նոր յարութիւն առած, բոլորովին չուսաւեալ և տարակուսալի վիճակ մը ունի. իբրեւ ազգասէր Հայ, ձեր վախ պատականութիւնն է ձեր ազգակիցներուն ցաւերը, վիշտերը մոռացնել, նորա ճակատին քրտինքը և արտասուքը սրբել, սփոփել և մ. իթարել նորա ծարաւը յագեցնել, նոցա աւերեալ տուները, օճախները վերականգնել և չենցնել։ Ազգը, Հայ թէ Թուրք՝ ունի մեծ կարեւոր պակասութիւն։ Դիքք ձեր 62,000 անգլ. ոսկիները Հայոց Միացեալ, Հայաշէնց և ուրիշ բարեգործական ընկերութեանց տրամադրութեան ներքեւ, դիքք ձեր ոսկիները Պարիզաբնակներուն տրամադրութեան ներքեւ, բայց՝ Փոքր Ասիոյ հայրենակ թէ Թրքաբնակ բոլոր կարեւոր քաղաքներուն և կեդրոններուն մէջ հիւանդանոցներ, որդանոցներ և մեր ազգին որբերը օտար ճիրաններու մարդասիրական ընկերութեանց մի՛ յանձնէք, ինչպէս Ամերիկեան որդանոցներ ի հայրենակ գաւառս. հաստատեցէք դպրոցներ, վարժարաններ, որդանոցներ, տարաց և օրիորդաց համար, նոր բոլոր ուսուցիչներու հակոտութեան ներքեւ։ Դուք և ձեզ նման հարուստ բարեբարները, փոխանակ իրենց ոսկիները և գանձերը պատերազմի նուիրելու, բացէք Փոքր Ասիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ այլ և այլ արտադրութեանց գործարաններ. օրինակի համար, շաքարի, ներսիսական տեսակ տեսակ կերպասներու գործարաններ, յաքնապակիի և բիւրեղիներ (ապակեղէնի) գործարաններ։ Բոլոր Ներսիսյ հարստութիւնները Տաճկաստանի նման երկիրները կը հարթեն։ Եթէ այսօր Ներսիսյ բոլոր տէրութիւններու ժողովուրդը հարուստ է, պատճառը ուրիշ բան չէ եթէ ոչ՝ իր հայթայթած նիւթերը օտարին ծախելը և իրեն պէտք եղած նիւթերը ինքը իր մէջը պատրաստելն է։ Այն երկիրները որոնք անկարող են և չունին գրեթէ իսկ քուրջ մը չինելու փաբրիքա մը, կ'ապրեցնեն միլիոնաւոր Ներսիսյ ժողովուրդներ, ինչպէս, Ամերիկայի հարաւային երկիրները, բոլորը Տաճկաստանի, Պարսկաստանի, Չինաստանի, Եգիպտոսի, Պալքանեան երկիրներու, նաև հարաւային Ամերիկայի երկիրներուն նման երկրի ժողովուրդներն են որ կը հարստացնեն իրենց exportationովը։

Չինաստանը, Պէյճէյի մէջ քաղաքներու ամբողջ բնակիչներ կ'ապրեցնէ, կը հարստացնէ։ Եթէ Չինաստանը իր բոլոր ապրանքները ինքը պատրաստէր, այդ քաղաքներուն հազարաւոր բնակիչները օտար երկիր կը գաղթէին։ Դուք և ձեզ նման հարուստները թո՛ղ բանեցնեն Տաճկաստանի հանքերը փոքրանակ մենաշնորհները օտարներուն ծախելու։ Ինչպէս ժողովուրդը փոխանակ առանց զբաղումի ձգելու որ երթայ իր դրացի Հայ գիւղերը կողոպտէ, զբաղեցնելու է փաբրիքներու և հանքերու մէջ։ Փոխանակ Հայ գիւղացին քիւրտ պէյին քով ձրի աշխատելու, երթայ գործարաններու մէջ աշխատի, և օրական ապրուստին դրամը չտի իր և ընտանեացը համար։ Փոխանակ գաւառներին գունդագունդ, Պոլիս, Ամերիկա և այլուր գաղթելու, և գաւառները ամայի թողնելու, իրենց տեղերը մնան, դանդաթիւնը դադրի և գիւղերը չենման և բնակիչները չսպառին։ Ահաւասիկ թէ ինչ կարեւորագոյն բաներու կրնաք ծախսել ձեր հարստութիւնը. դուք և ձեզ նման հարուստ ազգասէրներ, այս միջոցները պէտք է քաջալերին և աշխատին ազգին յառաջդիմութիւնը ստանալու և նորա բարօրութիւնը ապահովելու։ Եթէ Եւրոպան օտար երկիրներուն ապրանք պատրաստելով չաշխատի ֆապրիքաներուն մէջ, նորա ժողովուրդը Տաճկաստանի ժողովուրդին մասամբ աւելի աղքատ կ'ըլլայ, Եւրոպայի հողը մանուանդ հիւսիսային մասերուն մէջ այնչափ պտղաբեր չէ և արտադրութիւնները սահմանափակ եղած են այն ինչ կամ այս ինչ բերքերուն վրայ միայն. մինչդեռ Փոքր-Ասիան Եւրոպայի մէջ մեծ համբաւ ունի իր բերքերուն համար։ Գաղղիացիք c'est le grenier de l'Europe կ'ըսեն Փոքր-Ասիոյ համար. (Եւրոպայի շտեմարանը). l'Asie Mineure peut nourrir la moité de l'Europe կ'ըսեն (և սովի լուրեր կան)։ Ուստի պէտք է աշխատիլ ամէն բան երկրին արտադրելու և գործարանական արտադրութիւնք մենք Եւրոպային աւելի լաւը պիտի կրնանք արտադրել եթէ աշխատինք և ձեռք չի կարկաւենք Եւրոպային ինչ ինչ տեսակ նիւթեր մատակարարելու. մենք անոնց նիւթեր ծախելու ենք,—պէտք է մեր երկրին արտասահման արտադրութիւններն զրկենք Արեւելեան բոլոր երկիրներ, ինչպէս, Պարսկաստան, Հնդկաստան, Եգիպտոս, մինչև իսկ Ռուսաստան, Աֆղանիստան, Չինաստան են. որք աւելի մօտ են և դիւրաւ կարելի է փոխադրել։—Բերէք Եւրոպայէն արաւեսաի և արեհատի մանուածներ, հանքերու և խնձորներու ճարտարագէտներ, Ֆրանսա դրկեցէք ուսանողներ էքոլ Սանթրալ. հանքերու և արհեստներու վարժարան, և.։ Այսպէսով Տաճկաստան Եւրոպայի հարուստ երկիրներէն մէկը կմնայ համարուիլ օր մը։—Քանի տարիներ Ֆրանսա մնալովս նշանաւոր և կարեւոր մարդոց հետ շատ տեսնուած եմ, և Տաճկաստանի բոլոր պէտքերուն վրայ մտածած եմ. տեսած եմ մարդիկ օրք Տաճկաստանի տնտեսական վիճակը իրենց զբաղում ըրած են, մինչդեռ մենք ունենալով ամէն բան մեր առնը չենք ուզեր դալիլ անոնց և կ'երթանք գնել օտարէն։—Ձեր պատասխանը հաճոյքով պիտի կարդացուի «Մանզումէի էֆքեար»ի բոլոր ընթերցողներէն, հաճեցէք ընդունիլ յարգանացս հաւատարիմ։

Ս. Թ. ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻ
Բարիզ, 1908 Հոկ. 31 ԹԻՒՇԿ

Թ. Գ.— Ապիթէն օգտաբ քաղելով քանի մը տող ալ սա Պարիզեան ընկերութեան վրայ կ'ուզեմ գրել. նոթ կլիման դժուարին է, fièvre jaune ըսուած դէշ հիւանդութիւնը կայ հոն, նաև տաք երկրի յատուկ մահացուցիչ ուրիշ շատ մը հիւանդութիւններ.— Այդչափ գեղեցիկ խոստումներով ով գիտէ ինչ տեսակ ատանելի և սոսկալի հողային աշխատութիւն պիտի ունենան, գացողներուն 100էն 60 գնալ ոսկորնին հոն պիտի ձգեն և հայրենիք վերադառնալիքնին անդիի աշխարքէն պիտի երգեն.— ամէն բան վարդագոյն չէ, եթէ էքէբիր բան մը ըլլար նէ, Հայերը չէին հրաւիրեր. Եւրոպացիները ցարդ շատոնց ի վեր հոն գործերնին փուած և երկիրնին նեռած կ'ըլլային, նախ հասկացէք առաջ շատ հաւանական է որ, հողը իր վայրի անառակին վիճակէն դարձի վերածելու պիտի աշխատին։ Վայրի գազաններու կեր ըլլալն ալ բացէն, հեռաւէն ասոյրը զօրաւոր կ'երեւայ, աւելի պանդիտութիւնը տրդիւլու է ոչ թէ նպատակս, Հայը օրշակ պանդխտեց՝ բաւ է, երկիրը թող չենցնեն քիչ մը ալ, թող Փոքր Ասիան Եւրոպայի շտեմարանն դարձնելու աշխատին։

ՆՈՑՆ

ԱՆՑՈՐԴԻ ԽՈՀԵՐ
ԴԷՊԻ Կ- ՊՈԼԻՍ
IV

Բուլգարական մայրաքաղաքում Հայ գաղութն եմ փնտռում, փոքրիկ բեկորը այն երկաթ ժողովրդի, որ պատմութեան անողոք դատաստանով այնքան դարեր գոյութեան անհաւասար պայքարի մէջ եփուած, այսօր էլի մի անգամ իր կեանքի արիւնաս մի չրջանն է փակում։ Ուզում եմ տեսնել Հայ գաղութը Թիւրքիայի այս նոր կեանքի արշալոյսին, խօսել վարանդիների հետ, որոնց փոքրաւոր վառառութիւնը շատ անգամ նոր աւելի առաղ, աւելի ճշմարիտ խոհերի աղբիւր է դառնում։

Փողոցներից մէկում՝ մի դրան ճակատին կարդում եմ բուլգարերէն «Հայկական արհարան»։ Վար եմ իջնում կառքից, ներս մտնում առանց վարանումի։ Սրճատան տէրը միջհասակ, Թուխ մի մարդ, սիրալիր և բարեկիրթ շարժումներով, որոնց մէջ այնքան նկատելի է արեւելեցին, ամենաբաց սերտ ընդունելութիւն է անում ինձ։ Եւ ես զգում եմ, որ պանդխտի աւելի նրա սեփական յարկի տակ եմ, Նրա հիւրը։ Հայ է, և արկածալից, ասրաչխարհիկ կեանքը մազի չափ անգամ չի թիւրացրել հիւրասիրութեան լայն զգացմունքը, որ միշտ այնպէս յատուկ է եղել հայկական բարձունքների բնակիչներին։

Մի բաժակ թէյի առաջ, որ ես խիստ սիրտելի գտայ, վայրկենապէս բարեկամանում ենք։ Տարութեան մէջ անմանօթ հարեւանիներուն յատուկ ազնուութեամբ։

Մր տեղից եմ գալիս, ո՞վ եմ, և ո՞ւր եմ գնում, հարցերը իրար յետևից յաջորդում են իրար։ Ես գիտեմ, մանկութիւնից գիտեմ, որ մեր անօրինակ արեւելքում մեծ ճանապարհին հանդիպած ասէն մի անցորդ սովորական ողջոյնից յետոյ, իրաւունք ունի այդ բոլորն իմանալու ուրիշ մարքի, սակայն մանկական հետաքրքրութեամբ։ Պատասխանում եմ սիրով և բարեկամներ ենք, տարբերների բարեկամներ, առանց իրար տեսած լինելու։ Ռուսական ճամբորդ, այն էթիրքահայ դատով ապրած, որ Պոլիս է գնում, ինքնին ցանկալի հիւր է այս պատմական գաղթականների համար։ Կարճ ժամանակում իրար յայտնելով՝ փոքրիկ տրամասնն են լցնում տեղացի հայերը որոնք տակաւին չեն կարողացել հայրենիք վերադառնալ։

Թիւրքահայ երկրի զանազան մասերից են, այստեղ ապրում են հաւասարաւոր մի ընտանիքի պէս։ Հիմնի փոխադրմանից իւրաքանչիւր հայրենակցի միտքն, նեղութիւնն թէ բարոյական, գիտեն նրա ծրագրերը, գործի յաջողութիւնը կամ անյաջողութիւնը, և սիրում են համեմատել հայրենի երկրի ցաւերի մասին խօսելու։

Մարդիկ են, իւրաքանչիւրն իր ուրոյն ցաւերն ու հոգսերն ունի։ Այդ և ամենքի ճակատից կախուած է խաչը մահագուրթիւնը, մայր երկրի մոտաւոր ապագան և նրան կապած վերերա տարբեր յոյսը։ Մի ժպտա, վախուկ ու գունատ ժպտանցնում է դէմքերի վրայից Թիւրքիայի ազատագրութեան հովերով թարմ առած, վայրկենական մի հրճուանք, ուրախ մի բացականչութիւն, ապա կրկին տարաշխարհիկ, յուսախարի, հայրենական կարօտի թախիծը թանձր ամպով իջնում է վանելու և՛ ժպտ, և՛ հրճուանք, և յոյս...

Զարմանալի է միթէ. այնքան երիտ պատանիներ, այնքան դատն յուսալեկութիւններ են ունեցել։

Թանկագին և հիւանդ զաւակի գլխավերեւը այնքան հսկող ծնողների պէս, ուզում են լսել ափոփանքի, յոյսի կազդուրիչ խօսքեր, հաւատ են փնտռում այցելուների չրթունքների վրայ, ապա վարպետորէն իրենք ցնորադատում են ասածդ, էլ աւելի խօսացնելու, էլ աւելի իրենց հաւատն ամրապնդելու համար։

Այդ հաւատը, հայրենիքի վերածնութեան, վերահաս ազատագրութեան հաւատը՝ կայ ասկայն։ Մի փոքր վեհերտ սկզբում, տարակուսանքներով ու կասկածներով թէև պատրաստած, բայց խօսակցութեան ընթացքում նրանց բոլորի էլ ճակատները պարզում են, բոլորն էլ ժպտում են, և մէկը միւսին աշխատում է գերազանցել ապագայի վարդագոյն յոյսերի նկարագրով։

* * *

Խեղճ վառարանդիներ...

Ազգային մեծ ողբերից յետոյ նրանք ապաստան են գտել այստեղ, որպէս անկուն բոլոգոյների առաջապահ, տարել են հայրենի երկրի բոլոր երկունքը, նրա կրած ցաւերի բոլոր խորութիւնը։ Իրենց խեղճութեան մէջ անկուն, նրանք ողջունել և բաժանել են ամեն մի յանդուգն փորձ, ամէն մի համարձակ ծրագիր, որ եկել է յոյսերի դանները բաղելու։ Զոհեր են արել, լացել են ու ժպտացել, վշացել են ու յուսացել փոթ առ փոթ մինչև այսօր։

Եւ այսօր գոհ են, և երջանիկ կը լինեին, եթէ նոր անակնկալներ չը գան էլի մի անգամ խանգարելու այնքան դժուարութեամբ և այնքան արիւնի մէջ փթթած յոյսի վառ ծաղիկը։

Գոհ են, որ իրենց հարազատները կարող են ազատօրէն շնչել, տարել, գործել, վաստակել՝ արդար վաստակը, հայրենի հողը թրջել արդար քրտնքով։

Գոհ են, որ բազմազան ու բազմալեզու միանգամայն տարամերժ ցեղերի հետ պիտի կարողանան ներդաշնակօրէն խառնել իրենց եռանդը մի մեծ հայրենիք բարեկեցելու համար, որ հարազատ լինէր բոլորին։

Ո՞ւր է ապա մեծ Հայաստանը, հայկական գերիշխանութիւնը, որ պիտի տարածուէր մինչև Իսթամբուլ, մինչև Միջագետք. ո՞ւր է պանթուրանիզմը, որ հայկոր տարրներ չպրտում էին չորս հողմերի բերանով մեր դատի արդարութիւնը աղաղակելու համար և բանդագուրդ ցաւագար գլուխների տեր հայդը կրկնում էին աւելի ազատամիտ, աւելի օրիգինալ երգաւոր համար։

Խեղճ վառարանդիներ. խեղճ հայ ժողովուրդ...

Երանի այլ ևս երբէք, երբէք պէտք չունենաս օտարի կարծրացած սրտից համակութիւնն մօտալու. երբէք պէտք չունենաս քո դատի արդարութիւնը, և քո ծով արեան բոլոգոյը անիրաւ աշխարհի առաջ փռել։

* * *

Գերեզմանատուն ենք գնում. ինձ առաջնորդում է մի երիտասարդ հայրենակից, մէկը նրանցից, որոնք հայրենի երկրի թափով դուրս են չպատւել դէպի օտար աշխարհներ, և որոնք այ մ նոյն թափով նետում են դէպի իրենց աւեր օջաղը։

Լայնարձակ հարթութիւն է մեր առաջ. հեռու հեռու աղօտ կերպով ծրագրւում են ամպանման լեռների պարեր, որոնք մի թաւ թափով ասես չրջան են առնում պայծառ երկնքի տակ։

Հին ու նոր թաչերի, մարմար քարերի ու պարզ հողաթմբերի անվերջ շարքեր, և բոլորի վրայ փչում է մի անդադրում հողմ, յամառ, անիրաւ ու կատաղի, որ կարծես բոլոր այդ լեռների հսկայ չունչն է։

Ահա և նա՝ Վիտոչի լեռնշին ընկած արծիւը իր ձագուկի հետ, փայտեայ խաչուկ ցանկապատի ներսում, Թոչնած խաչերի և յորացած ծաղկեփնջերի տակ։

Եւ հանդչում են կողք կողքի զոյգ նահատակները այս հողմերի խենթ սուլոցի տակ այն ժամանակ՝ երբ ազգ արեւելքը բացվառուում է մի անօրինակ փայլով, երբ Նոր-Թիւրքիայի ժողովուրդները նոր կեանքի չէմքին օրհնում են բոլոր նրանց՝ որոնք մի օր յոյսի փակած դռնները բաղեցին և ընկան արիւնաքամ ու անկայտ։

Եւ գլխաբաց կանգնած էինք, երկար, երկար, լուռ նայում էինք համբ հողաթմբերին, և քամիները հազար ձայներով փչում էին դամբարանների և մեր գլուխների վրայ։

Այստեղ են հանդչում և Բուլգարիայի ազատագրութեան բազմաթիւ հերոսներ, այստեղ են նաև Մակեդոնիայի համար զոհուած այնքան ազնիւ մարտիկներ, այստեղ են և Սարաֆով ու Գարաւանով, ապարդ դատադիրների ձեռքով խողխողուած։

Նայում եմ այս չարան չարան հողաթմբերին ու դամբարաններին, որոնց ահիւնի մէջ բարձրացաւ բուլգարական ազատութեան ծառը, ու միտս է գալիս մի պառաւ բուլգարուհու օրորը ազատութեան մարտում ընկած իր զաւակի գերեզմանի վրայ։

Եւ երեւակայում եմ վշտից խորտակուած, այդ դժբախտ պառաւին, որ այնքան արիութիւն էր պահել, որքան հարկաւոր էր իր միակ զաւակի արիւնաս գերեզմանն այցելելու համար։ Գալիս էր ազօթի մրմունջը չրթունքներին, կանգնում այս հողաթմբերից մէկի առաջ, և ձեր ճակատը այս հողմերին ուած, և աչքերը դէպի գետին՝ սկսում էր իր օրորը, մեռելների օրորը.

Քնիր բալիկ, հանգիստ քնիր, ու խաղաղ.
Քա արիւնից մեր դաշտերը հազար ծաղկով վառեցին.
Ամեն մի մայր ծաղիկ ունի, մենակ ես եմ անծաղիկ.
Քնիր, բալիկ, հանգիստ քնիր ու խաղաղ.
Մեր լեռների կատարներին ազատութեան խարոյկները բոցավառ՝
Կէս գիշերի սև խաւարը վանեցին։
Քնիր, բալիկ խաղաղ քնիր ու հանգիստ.
Աբշալոյսը վառ ցոլքերով մեր հոքիներուն ողողեց.
Եւ արեւի շողքերի տակ մեր երկիրը Թունդ եկաւ.
Քնիր, բալիկ, քնիր հանգիստ ու խաղաղ.
Կէս գիշերին մեր դանակը էլ չի բաղխում հարամին,
Մանուկներն ահ ու դողով էլ չեն նայում հեքիեկին.
Քնիր, բալիկ, քնիր խաղաղ ու հանգիստ.
Հօտ ու նախիր լուսաբացին խարսալով են դաշտ վազում,
Հովիւները սրինգ-չալին ողջ ձորերն են թունդ հանում,
Քնիր, բալիկ, քնիր խաղաղ ու հանգիստ։
Ամեն շաբաթ երեկոյին ես այց կը գամ քո չիրմին։
Օրոր կասեմ, որ խոր քնես, մտաղ լինեմ քո հոգին.
Քնիր, բալիկ, քնիր...
Բայց թէ մի օր մեր լեռների մայրիները կորսուան,
Եւ մեր գլխին հազար կողմից սև ամպերը դիզուան,

ԼՈՒՄԱՆ

Լուսոյ մը ձգուեցաւ անցեալ եօթնեակին մէջ սովկոց գանձանակը՝ Սամսթիացի աղքատիկ այլ համեստ ընտանիքի մը զաւակներուն՝ Շամիրամի, Մաւրի, Թաքուլի և Վարդանայի ձեռամբ։ Եւ այս ամենաուշադրաւ ու թելադրական երեւոյթը, լրագրական յետամնաց անկիւնի մը մէջ զետեղուած, գնաց խռնուեցաւ ու կորաւ օրուայ քաղաքական ու ազգային ալեազան ու բազմազան լուրերու խառնարանին մէջ։

Առհասարակ մեծ մեծ դէպքերն ու դէմքերն են որ առ ինքն կը քաշեն մարդկային բոլոր ուշադրութիւններն ու հետաքրքրութիւնները։

Այս հանդամանքը սովորական ու բնական դարձած է դժբախտաբար, մեզմէ շատ շատերուն համար, և նոյն իսկ մեր լրագրողները, ժողովրդային այս կոյր ուղղութիւնը բնաղդէն տարուած ու գրաւուած՝ իրենք ալ, իրենց կարգին, նոյն բնաղդները իրենց մէջ մարմնացուցած՝ փոխանակ հանրութեան հետաքրքրութիւնը ճշմարիտ ու օգտակար ուղղութեան լարելու, առանձնդրելու, թաւալելու կը ջանային ժողովուրդին այս կոծանարար, այո՛ կործանարար, հոսանքին մէջ։

Սակայն ո՞վ պիտի ուզէ վերցնել, դուրս հանել, ազգաբնակներու մէջ ինկած կամ նետուած այս մարգարիտը, ո՞վ պիտի մօտենայ այդ փոքրիկ հոգիներուն, և ո՞վ պիտի արբեցնէ այդ աչքերն ու դգուէ այդ հոգիները, որոնք մանկական անմեղ ու հրեշտակային վիշտով մը համակուած, իրենց ցեղին դառնադառն ու ահաւոր առասպանքներովը պարուրուած՝ իրենց վիրտ ու վհիա գանձանակը բանալով՝ սիրայօժար կը նուիրեն զայն Զէյթունի սովեալներուն։

Քանի որ առաջարժ է անոնց ըսած կէսը և այլ փոքրիկներու, որ անոնք ալ հետեւին իրենց այդ ընթացքին։ Մասաղ սրտերու այս բաւականութիւնը որքան սրաբանդող ու յուսադրող հանդամանք մը ունի իր մէջ։ Եւ իրաւամբ մենք կրնանք մտածել որ երբ մեր ցեղին նորաբուները, այն ալ աղքատ դասակարգերէն, կրնան կարի զգածուելի ու իրենց բերնին պատառը նուիրել ազգին թշուառներուն, ապա ուրեմն կը նշանակ հաւատալ որ մենք արժանաւոր ազգ մըն ենք տիեզերական համամարդկային ազգերու շարքին մէջ մեր արժանաւոր տեղը ունենալու, կրնանք հաւատալ որ մենք ալ մեր բաժինը ունինք քաղաքակրթութեան մեծ Դարձին մէջ։

Ու թող ուրիշները Պարիզաբ ընարեն ու քուէարկեն, ու թող միւսը քաղաքական հորիզոնը չափէ չափէ, ու թող, վերջապէս, սա մեր հարուստները իրենց տաքուկ բնակարաններուն զեղեցիկ ու ճոխ վայրերները ըմբոշխնեն, ճաշակեն, ըմպեն... բայց ես կը խնամրիմ այս հոգիներուն առջև, ծունր կը դնեմ, կ'երկրպագեմ անոնց երկիւղածութեամբ...

Մե՛ն, մանկական այդ սրտերը...

Եւ թող այս օրինակը առաջինն ու վերջինը չըլլայ մեր ցեղին մէջ, և թող մեր բոլոր պարիները, ըլլան անոնք հարուստ թէ աղքատ, բանան իրենց սրտերը, գանձանակները, մեր հեռաւոր վայրերու դժբաղդ մայրերուն, հայրերուն, քոյրերուն ու եղբայրներուն առջև, որոնք տարիներէ ու դարերէ ի վեր կը տառապին, կը տանջուին, կը հեծեն և կը մխան բրնակոլորեան քարտրոս ծերպներուն տակ, որոնք այլ ևս ոչինչ չունին, որոնք անօթի են, մերկ են, բայց որոնք կուզեն ապրիլ, ապրիլ, ապրիլ...

Մարդ կրնայթէ սիրտ ու երես ունենալու է անտեսելու ու չլսելու համար այն բոլոր հոգեւարքին հիշերն ու աղաղակները, որոնք Հայաստանի ամէն անկիւններէն ամէն ժամ ու օր մեզի կը հասնին։

Մէն մի ժամու յաղթումը կրնայ մեծամեծ զոհերու պատճառ դառնալ, ամէն մարդ չասպուռ է օգնութեան փութալու, հոգ չէ թէ ինչ քանակով։ Եթէ մայրաքաղաքս ու այլ կեդրոններու պարկները իրենց գանձանակներուն մէջ գրաւնուած և կամ կողմնդի տարիւ արուելիք դրամները յանգեցեն բարենպատակ այս ձեռնարկին, կրնայ մեծկակ գումար մը առաջ բերել, որը կրնայ շատ մը իրենց տարեկից չքաւորներու մխիթարութիւն ըլլալ։

Օ՛ն, ուրեմն, փոքրիկնե՛ր, սովեալներուն գանձանակը ձգեցէք ձեր լումաները։

ՎԱՐԴԱՆ ՁԱԳԱՐԵԱՆ

Թ. Գ.—Վերջին պահուն մեզի կ'իմացնեն թէ, Բերայի Ներորդութեան եկեղեցիին մէջ, կիրակի օր, փոքրիկն Օր. Ագնիս Ալեանաքեան, ինքնաբերաբար դիմելով պատարագիչ քահանային, Թալլուուրթիւն ստացած է ողջոյց համար պնակ մը պատրաստել, որով կարեւոր գումար մը ձեռք բերած է։

Հայութիւնը կարօտը կ'զգայ Շամիրամներու, Մաւրներու, Թաքուհներու, Վարդանայներու, Ագնիներու։

ՆՈՑՆ

ԹԵՐԹՕՆ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„Ի
ՍՄԲԱՏ ԲԻՒՐԱՏ
(71)

ԲԱՆՏԷ ԲԱՆՏ

ԻԲ.

Տեսակ մը մարի հրաւէր էր այդ երգը, որուն առաջին տունը կը սկսի այս տողերով.

Տեսէ՛ք աղաւնին Նոյեան տապանին,
Թռած թառեցաւ ի սար Տօրոսին,
Աւետիս կուգայ Հայկայ սերունդին,
Թէ՝ եկաւ դարուն Թորգոմայ զարմին։

Ողբացեալ Գէորգ Լ.Թ. Այվազեանը հրատարակած էր այդ երգը Մամուլ զուարթաթերթին մէջ, և Միսիրլի աքսորուած մտանջնեալ բերդարգելութեամբ։ Երգին հեղինակը, բանաստեղծի խմորով, գլխաւոր հատարող մը կ'ըլլայ ճէնանեանի գաղափարին տարածման գործին, շարադրելով Թրքաբարբառ ու հայատառ շատ մը կրօնական երգերգներ, որոնք մեկնաբանու ու լալկան երգանկներով կը սկսին երգուիլ նախ Եարփուզի մէջ, յետոյ շրջակայ գիւղերը, քրիստոնէական կրօնին հետեւողներու մէջ ամբողջ մը ձգելով ճէնանեանի եռեւեռն։

Այսպէս կը հիմնուէր նոր կրօն մը Սէր. անուանով, որուն յարողները կը կոչուէին ազգական բարբառով մուհապէրքեր։ Այս նոր կրօնը, ինչպէս ամեն կրօններ, մեա կը գտնէ աղքատիկ հիւղակներու մէջ. այրիներ, որբեր, հաշմանդամներ, ախտաւորներ, հիւանդներ, գունդագունդ կը վազէին դէպի մօտաւոր անտառները, ուր ճէնանեան, շրջապատուած իր նոսրահաւատ աշակերտներէն, կը կատարէր, ուռենիներու և սօսիներու խարիզդաւոր տաւերներուն մէջ, ասահաղարդ երկնքի մը խաղաղութեան տակ կ'աղօթէր, բնութեան սիրահարներու յիշեցնելով Արմաւրի սօսիներու նուիրական անտառներուն մէջ՝ Ոսկիմայր Անահիտին ընծայուած ցայգահանդէսները։ Զգօնեանի եղերերգները, ճգնաւոր Աբթինին ու Բայ Եղիսաբէթին հրեշտակային ձայներովը նուագուած, բոլոր գիւղացիները կը քաշէին, կը ձգէին նոր հատատառ կրօնքին գիրկը գզլաաս Թուրքիր ու Թուրքեր, որոնք նոր կրօնքին կ'աշակերտէին։ Գիւղերը, մանուանդ լուսընկայ գիւղերնները, տասնական, քսանական, խումբեր կազմած, հարիւրաւոր երկեռ նորընծաներ դաշտերը կ'ելլէին թափօրով ու չարականներով և Ողբերով կ'երթային գերեզմանատունը. հոն ժամերով կ'աղօթէին, կուլային և կը հառաչէին, կը նուազէին ու կ'իյնային տապանաքարերուն վրայ. յետոյ նոյն կարգով, նոյն երգերով ու նոյն աղօթքներով, թափօրը կը վերադառնար գիւղը։ Այսպէս նոյն արարողութիւնները կը շարունակէին շաբաթը մէկ քանի գիւղերու։ Հաւատացեալներու թիւը կ'աճէր. հազարաւորներ կը դիմէին ճէնանեանին ու կը գրուէին Սիրոյ ընկերութեան անդամ։ ճէնանեան՝ քահանայ կ'ելլայ վերջապէս, ու մուհապէրքեանները կը փափագին մկրտուիլ։ Տէր Ղեւոնդ, այդ կոլմերու ցեղապետներուն ու զանազան ցեղախմբերուն հոգեբանութիւնը խնամով ուսումնասիրած էր իր առաքելական պաշտօնին բերումովը. փոքրով հասկցած էր թէ՝ անոնք չուտով պիտի ձուլուին մէ՛կ գաղափարի, մէ՛կ զգացումի, մէ՛կ նպատակի մէջ, եթէ հիմնած նոր կրօնքին մէջ տեսնէին նաև հրաշագործութիւններ ու գերբնական երեւոյթներ։ Ուստի պէտք էր, անհրաժեշտ էր ստեղծել նոր միջոցներ։ Սակայն, կը թարթէր լ՝ հրաշքներուն մեծագոյնը գործուած էր արդէն իր վարդապետութեան յարողներուն հոգիներուն մէջ։ Ասանք, մէ՛կ ընտանիք կազմած էին. իրենց բոլոր ինչքերը, ուտեստները, հագուստները, գոյքերը հասարակաց էին. միասին կ'աշխատէին, միասին կ'ապրէին, խումբերու բաժնուած, իւրաքանչիւր ընտանիք իր բնակարանը։ Իրենց աշխատանքի արդիւնքը, առանց օձ է դժկամակութեան, կը բերին կը յանձնէին Տէր Ղեւոնդի, իրենց կրօնային ու քաղաքական պետին, Նահապետին. որ իր կարգին արդար չափով կը բաշխէր իր հաւատացեալներուն, իւրաքանչիւրին պէտքին համեմատութեամբ։ Զարմանալին հոն է որ, ճէնանեան քահանան, առանց օտար լեզուի մը հմտութեան. առանց փոքրիկ ծանօթութիւն մը ստացած ըլլալու եւրոպական քաղաքակրթութեան շարժումներէն ընդդիմ, ու համոզումով ընկերվարական մէն էր, թէեւ կարդացած չըլլար ո՛չ Մարքս, ո՛չ Հերվէ, ո՛չ Դոլտոյ, ո՛չ ալ Ֆորէս, յեղափոխական մէն էր, 1883էն

ՎԱՂՈՒԱՆ ԹՈՒՈՎ
"ԴԷՊԻ ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՆԵՐ"
Մեր մասնաւոր թղթակից
ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆԷ

Թէ ժպիտը նորից խամրի մեր կոյսերի շրթունքին,
Եւ մեր անմեղ մանուկները օրօրոցում դողդողան,
Այն ժամանակ նորից կը դամ, կասեմ բալիկ, մի՛ քնիր,
Ե՛լ, ոտքի ել, սա ամպերը մեր լեռներին դիպցան,
Եւ փոթորկի գոռ չնչի տակ, մայրիները կորացան,
Վեր կաց մէկ էլ, հայ դաւակ, ձգւիր քո վեհ հասակով,
Շարժիր մէկ էլ յոգի բազուկդ, մասաղ լինեմ քո բազկին.
Եւ այս նոքին հանգիստ քնիր, անուշ, անվերջ խոր քնով...
Պառաւը չը կայ, գուցէ և մի լեգէնդա է ամբողջ այս պատմութիւնը, բայց ինձ թւում է թէ բոլոր հողմերը նոյն օրօրն են չչնչում, և կանգնած երկար ժամանակ ականջ եմ դնում նրանց սոլերին։
(Գոռծ) Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ
ՆՊԱՍՏԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ
Թէքէ Պաշի, 1908 Հոկ. 26

Մրագիր, գործադրութիւն, արդիւնք— երե՛քն ալ յայտնի, երեքն ալ զիրար գեղանդեցին, իսկ նպատա՛կ—գովելու արժանի, որքան կարելի է։ Օ՜հ, սա հէգ գաղթականները, տառապեալ Հայութեան բեկորները, որոնք բանակութեան ահեղ հոսանքէն մղուած՝ հայրենի կուրերէն ու կատարներէն հեռու՝ դժբաղդ կեանք մը քաշկռտելէ, հալածական տարուբերելէ եկաք, նորէն ոտք կը դնեն այն տիրուն վրայ որ իրենց սիրելի է որքան աչքերի մէջ որ և բան չի կրնար սիրելի ըլլալ։ Օ՜հ, անո՛ւշ հայրենիքը. Հայուն հրաշագեղ հարենիքը, որուն գիրկը վերադառնալու համար՝ ծովեր, լեռներ, դաշտեր կարելով եկեր են Բիւզանդիոնի պարիսպներուն առջև, իրենց ազգակիցներուն բարերութեան են ապաւինած, ակնկալութեամբ որ օգնականութեան ձեռք մը կը կարկառուի իրենց՝ երթալ վերադարձի բերկրանքով փարելու համար ամայի ու ուրեակ դարձած հայրենի ընտանիքին։

Ու պէտք է ըսենք թէ Պոլսեցիներ իրենց եղբայրները սա պարտականում կը գտնուին այդ ակնկալութիւնը պատկելու համար։ Բայց կարիքը մեծ՝ մեծ համեմատութիւններով կը ներկայանայ, մինչ հնչուած, զրկուած այս ափ մը ժողովուրդը սահմանափակ միջոցներ միայն ունի այդ կարիքը, կարօտութիւնը հոգալու և գաղթական ազգակիցները մխիթարելու։

Ո՞ւր, ո՞ւր պիտի երթան այս խեղճ ու կրակ գաղթականները որոնք խումբ խումբ կը հասնին արտասահմանէն։ ո՞ւր, ե՞րբ և ինչպէ՞ս պիտի երթան։ Ահա կարեւոր հարցը որ արժանի է մեր լուրջ նկատողութեան։

Ապրի՛ն, չա՛ս ապրին անոնք որ՝ հոգ չէ թէ ժամանակի ու սահմանափակ միջոցներ ի գործ կը դնեն նպատակ բաժին մը հանելու այդ կարօտ ու պանդուխտ Հայերուն։ Իսկ՝ թէ ամենքս ալ, ամէն դասակարգ կարենայինք մեր պարտքի բաժինը կատարել անյապաղ, վասն զի ձմեռը մօտ է, մինչ հայրենի կուրը դեռ օրերով շաբաթներով հեռու է։ վասն զի այդ պանդուխտ եղբայրներն ու քոյրերը ադէն հիւծած, պարտատ՝ գրեթէ յեսին չունչով եկեր հասեր են մեր դուռը...։

Ահա սոսնց համար է որ կազմակերպեցին այսօրուան ներկայացումը Թէքէ Պաշի Թատրոնը համախմբելով Հայ և Թուրք բարեգործներու առաջ թիւ մը։ Մնակեան և ընկերներ՝ իրենց տղին, գործակցութիւնը ինքնայօժար ընծայեցին Հնչակեան Յեղ. կուսակցութեան Պոլսոյ Քօմիթէին որ խումբ մը սիրելիներու և օրիորդներու հետ ազնաւագաւ նպատակի այս ցերեկոյթը կարելի եղածին չափ արդիւնաւոր ընելու համար։

Արդիւնքը բաւական պեղճախօս է. մօտաւորապէս հարիւր լիրան ոսկի, որ պիտի յատկացուի գաղթականներու անմիջական պէտքին։

Պ. Սապահ-Գիւլեան իր բանախօսութեամբ, որով բացատրեց հանդէսին, շատ լաւ պարզեց այդ գաղթականներուն իսկական, ա՜խտաւ՝ չատ տխուր վիճակը։ Իր բամբ ձայնը, գոռացող չեչոը ուղղակի սրտերո՛ւն խօսեցաւ։ Ցնցուեցան բոլոր հանդիսականները, յուզուեցան ի խորոց սրտ։

Հանդուցեալ Ռիզվան փաշայի որդի Ռէշատ պէյ եկաւ ամբողջացուց պատկերը առատապանքին, ուստար վերջին զոր անիծեալ բանակութիւնը բացած էր այս երկրին մէջ. իր Թուրքերէն ճառը նոյնպէս ծափահարուեցաւ և անոր յաջորդեց ԺԷՕՆ ԹԻՒՐԲ խաղը, հեղինակութեամբ Ռուհան Նէվաթ հանդի և եղբօրը՝ Թահսին Նահիտ պէյի։

Զպիտի փորձեմ հոս ամփոփել խաղը։ զոր կ'արժէ երթալ մարկ ընել երբ Մնակեան Խումբը ստիպ ունենայ նորէն բեմ հանելու զայն։ Նիւթը, պարզ ու ամենուս ծանօթ ուէժիմէն երեք դրուագներ կը պատկերացնէ։ Ընդհանրապէս յաջող կերպով ներկայացուցին զայն և դերակատարներէն Տիկին Ազնիւ, Տիկին և. Պրն. Պինէմէճեան սասցան մէյմէկ ծաղկեփունջ։ Շատ յաջողակ և անուշիւա էր մանաւանդ Պրն. Ալիքսանեան, այդ Թուրք էհաթիպի սոդակող տիպարը։ Իսկ Պրն. Մնակ ճշդիւ կը պատկերացնէր Թուրք փաշա մը, Ռեշատիմ անունով, որունիմանները չատ տեսած ենք. մինչև իսկ հաւատացողներ կան թէ այդ տիպարը նոյն իսկ իրականէն առնուած է, վասն զի թէ՛ գործով և թէ՛ դէմքով բեմ կը հանուէր մի սին Ռէչիտ փաշա, որ հին ուէժիմին մէջ իրօք գոյութիւն ունեցած է և տխուր դերակատարութեամբը ծանօթ է։ Հնչակեան կուսակցութեան կողմէ Պրն. Մնակին նուիրուեցաւ գեղեցիկ երկու հատոր, Հընչակի հաւաքածոյ մը և Ապտակ մը, ամենէն շատ՝ ապտակը՝ զոր Մ. Մնակեան ստացած ըլլայ իր երկարատև բեմական գործունէութեան միջոցին։ Ժէօն Թիւրքի հեղինակը քանիցս բեմ հրաւիրուեցաւ, և կ'արժէր որ իրեն ալ քաղաքական փունջ մը նուիրուէր։

Հանդէսին չորրորդ մասն էր Բամբ որտան ազգային երգը զոր Թերեաշ ու կցկտուր չեչերով երգեց Գուլկարուի մը. յուսացուցիչ աւելի յաջողեցաւ ու ծափերու տարափ մը ստացաւ դեղեցիկ փունջի մը հետ։

Կայր մը, այդերուն լոյսէն զրկուած պատանի մը ինչ կը դգայ բնութեան հրմայիչ տեսարաններէն ու ձայներու տպաւորութենէն, զայդ մեզի արտայայտեց Ֆաթիի պէյ՝ դասական հատուածի մը արտասանութեամբ, որուն յաջորդեց հանդէսին գլուխ։

Օ՜հ, այդ հայկական պարն ու երգը, (եկէք տեսէք) ցնցում մը, տարուբ մը պատցուց ամբողջ սրահին մէջ, մինչեւ հեռաւոր օթեակները։ Եթէ չէք տեսած այդ պարը զոր կը խաղայ Սասունցիի տարազով խումբը, առաջնորդութեամբ Պրն. Գէնչեանի և Օր. Ռոզալիի (վերադարձեալ Գուլկարուհին), կ'արժէ որ տարի չփախցընէք գալէ անգամ մը վայելելու։ հագուստ կայ, չարժում, ձեւեր, ձայն, կեցուածք, խօսք, եղանակ, ամէն ինչ իսկապէս է; բուն Հայաստանցին, որ համակրանք ու գորով, արգահատանք ու հեառաքրքրութիւն կը ներշնչէ, այս եղաւ արդէն հանդիսականներուն կրած տպաւորութիւնը։

Սինանեան Ցարութիւն էֆ.ի առաջնորդած երաժշտախումբը թէ՛ այս պարագային և թէ՛ ամբողջ հանդէսին յաջողութեան մէջ մեծ բաժին մը ունեցաւ, գեղեցիկ զուտ ազգային երգեր նուագելով, հիշա եւրոպական կատարելութեամբ եւ արուեստական նրբութեամբ։ Մեր բոլոր համակրանքը՝ Սինանեան էֆ.ի ջանքերուն արդիւնաւորման համար, որոնց շնորհիւ այսօր կը յաջողի ամբողջ ցերեկոյթի մը յայտագիրը գործադրել ազգային երգերուն նուագածութեամբը, անոնց ճաշակով ու խնամքով։ Այսպէս Արիֆ Հայիգազուճի, Մայր Արաքսի, Ծիծեռնակ, Եզբայր եմ մեծ, Բամբ Որտան և դեռ ուրիշներ կատարեալ ամբողջութիւն մը կը կազմէին՝ եւրոպական կատարներու չափ յաջողակ կերպով արտայայտուած՝ վարժ ճարպանեալով ու փորձ նուագածութեամբ։ Քիչ ատենէն անուշլա պիտի ունենանք կատարեալ ոէքէռքուտա մը Հայ ազգային երգերուն, խաղերու, պարերգներու և գուսանական գեղեցիկերգութեանց որոնք ժամանակակից գեղարուեստին ճաշակաւոր արտադրիչը պիտի կազմեն և մեր սրտին հաճելի թրթռացումներով պիտի լսուին սրահներու։ հանդէսներու և հանրային խրախճանքներու մէջ։ Սինանեան՝ կրկնապէս ծառայութիւն կը մատուցեն մեզի գեղարուեստի՛ն ու մանաւանդ ազգ. գեղարուեստի զարգացման հեառամանով։

Կավրոս բոլքան եկաւ իր թրթռուն ու զուարթ չեչտերով ոգեւորել սրտը, ա՛նքան թրթռուն ու աչքոյժ, որ շարի բոլորէա նոյն իսկ տարէց պարաէշներ պարելու փափաք մը զգալուն չկրցան զսպել։

Աւոր յաջորդեց Թուրքերէն մենախօսութիւն մը, Սեյհնիմ (եղբօրորդիս) զոր արտասանեց Ձէվատ պէյ։

Ե. Թօլայեան, բուն Կավռօշը որ խաղին մէջ խարիսխի դերով այնքան զուարճացուց մեզ. այս անգամ ալ չատ յաջող մենախօսութիւն մը արտասանեց զուարթ, աչքոյժ ու բնական չեչտերով որ այնքան գնահատուեցաւ։ Այդ գեղեցիկ հիւմուրական ատանաւորը որ Թօլայեանի գրչին արդիւնքն է, մտացի խօսքերու, սիրուն գիւտերու չարք մըն է որ զուարթութիւն սփռեց, ծափերով վերջացաւ և շնորհաւորութեանց արժանացաւ։

Եւ երբ սրահէն կը մեկնինք, գոհունակութիւն մը կը կարդացուի ամէնուն դէմքին վրայ, գոհունակութիւն՝ թէ՛ հանդէսին յաջող ընթացքին համար և թէ՛ մեր գաղթական կարօտ եղբայրներուն նրպատակը ըլլալու հանդիսքն։ Ամենուս չբրթունքէն այդ հանդիսքը արտայայտող բառը կ'ուղղուի թէ՛ Մնակեան խումբին և միւս դերակատարներուն, և թէ՛ հանդէսին նիւթական արդիւնքը ձեռք բերելու նպատակով շնորհի Տիկիններուն։ Օրիորդներուն։ Հնչակեանները ամէնէն աւելի գոհ մնացին իրենց հովանաւորութիւնը արդիւնաւորուած տեսնելով՝ այս բարեսիրական ձեռնարկին մէջ որ իրենց պատիւ կը բերէ, իսկ մեծագոյն ուրախութիւնը գաղթականներուն՝ երբ այսպիսի կանանաւոր, հրանգիչ ու զուսցուցիչ միջոցներով՝ անոնց դիւրութիւն ընծայուի իրենց կարօտցած հայրենի կուսերին տակ դառնալու։ Խեղճ բեկորներ տառապեալ Հայութեան, որոնք պիտի երթան իրենց մարած օճախները արծարծելու...։

ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԻԹԵԱՆ
Հայաստ.փաշա, 26 Հոկտ. 1908

ԵՐԿՈՒ ԶՈՀԵՐԸ
(ՅԱԿՈԲ ԵՒ ՅԱՒԵՍ)

Ժողովուրդը խումբերամ հրապարակ կը վազէ։ Հոն 40-45 տարեկան մարդ մը ծունկի եկած է։ Ձեռքերը կռնակին եռեւ իրարու կապուած են, լաթերը ըզիկ ըզիկ եղած են ու հոգիս կը բանեն իր մարմնոյն մարմնոյը ծածկելու։ Սաղար ոտքերը բոպիկ են ու կեղտոտ։

Գաւակառաղդս դիմագիծ մը ունի ան, սև խոշոր աչքեր մարդին կորովն ու պայծառութիւնը կ'արտայայտեն, կլոր մորուքը կանոնաւոր դիմագծերուն գրաւիչ բան մը կուտայ։ Դէմքը, խոր արտասուքներով մը համակուած՝ գաւնատ է ու մտելատիպ։ Դլուխը կքած, աչքերը գոց, կը մտածէ, կ'երազէ։

Բազմութիւնը երթալով կը սաստրանայ, ամէն ոք անհամբերութեամբ իրաց ելքին կը սպասէ։

Մարդը մերթ ընդ մերթ հոկայ գլուխը վեր կ'առնէ և իր չանթահարող նայուածքը կը պատցնէ լուրջի մոլեռանդ ամբոխին վրայ, ու այդ բոց նայուածքին առակ կը խոնարհին բոլորին ալ աչքերը յոգնահարուած, սթափած։ Ցեռոյ կրկին մորուքը կուրծքին կը փակցնէ ու կը թաղուի մտածումներու ամենաղնդին մէջ։

Դէմքին վրայ ընդնդմարուող ալեգունութիւնը հեռգհեռէ կ'ուեւնայ. տեսանողը կը սկսին կասկածել ու մարմինը կը սարսռայ։

Հեռուէն մարդ մը կուգայ քանի մը փոքրիներու ընկերակցութեամբ։ Ամբոխը ծափերով կ'ընդունի զայն։ Դահիճն է։ Երկայնահասակ մարդ մըն է ան, նիհար ու ազազուն, այտերը դեղնորակ, աչքերը մանր ու փոսցած, ճակատը կնճռոտուած ակօսուած, չրթներէն դիւային ժպիտ մը առկախ։ Ձեռքը սուր մը բռնած կը մատնոյ կալանաւորին։ Սա՛ մոլեգին նայուածք մը կ'արձակէ մահը մարմնաւորող մարդուն վրայ, որ այդ բուռն զօրութենէն ընկճուած կը նահանջէ։ Երկրորդ անգամ կը մօտնայ ու չի հանդիպելու համար անոր փայլակնացայտ աչքերուն, գլուխը կը կոխէ, աչքերը կը գոցէ և սուրը վար վերցնելով ուժգնութեամբ կը զարնէ. երրորդ հարուածները իրարու կը յաջորդեն, արիւնը ուժգին հասանքի մը պէս դուրս կը ցայտէ լալով, սոսկալի չրդաղալիութիւնը տեղի կ'ունենան. մարդը կը ցնցուի, կը ծնկուի, կը կարենայ ակ'երկինայ անընդհատ, ձեռքերն ու ոտքերը բիրտ կապերով ամրանդուած՝ անդադար կը շարժին գետինը ծեծելով։ Անոնցի ձայներ կ'ելլեն բերանէն կիսակուար վիզէն, արիւնը փրփուրտ ու կարմիր՝ մանրիկ առուներ կը գծէ գետնին վրայ, իսկ դահիճը պաղարիւնութիւնով կը ոգոցէ իր տեղէն տապալեալ դժբախտին վիզը։ Գլուխը մարմնէն կը բաժնէ վերջապէս ու մորուքէն բռնելով կը նետէ բազմութեան։ Ցեռոյ յաղթական ակնարկ մը կ'արձակէ դեռ շարժկոտ դիակին վրայ ու կը քաշէ, ամբոխն ալ եռանէն,

Վայրկեան մը եռքը կը հանին ուրիշ հրապարակ մը, ուր 25 տարեկան ջլապինդ երիտասարդ մը գետին ինկած է զրեթէ զգայազրկ։ Աւոր ալ կորովի բազուկները իրարու կապած են։ Աչքերը փակած է ու չի տեսներ զինչ զբնաստաղ կատաղած խուժանը, որ եկած է իր մահուան հանդիսաւոր ըլլալու, անոր տուժանքներով զուարճանալու. չի տեսներ հոգէառ հրեշտակը, որ քիչ մը անդին սուրը կը լեռնէ։

Դահիճը իր մանգաղը լաւ մը սրելէն ետքը յոխորտանքով կը մօտենայ երիտասարդին և սուրը կ'ելցնէ ուժգնութեամբ. այս առաջին հարուածը սակայն կը սթափեցնէ երիտասարդը, որ մարմնուելու մարձապակերին սոսկումովը լցուած՝ գետին ինկած էր ուշաթափ։ Կեանքի սերը անոր այժը կը բաղմապակէ, ջիղերը կը ձգտուին ու այդ տարտղայման գերագրգռութեան միջոցին հեռ պատանին կը յաջողի ազատել իր թեւերը. սակայն աւա՜ղ, հատու սուրին հաղորդական հարուածները իւենց աւերիչ դերը կը խաղան։ Պահ մը փրկուիլ փորձող երիտասարդը կը գալարի դահիճին ոգերուն տակ զարհուրելի շարժումներով։

Դահիճը ասոր ալ գլուխը կ'անջատէ մարմինէն ու ոտքով կը գլորէ զայն։

Հոն կուսակցած ծովածաւալ խուժանը որաբնդոտ ծափերով. «կեցցէ՛ բէժիմը, կեցցէ՛ դահիճը» կը գոչէ։

ՏԻՐԱՆ ՓԱՇԱԼԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ Մոլաս-վալաքիայ թեմը կանոնական ընտրութեանց պատգամաւորութեան համար իր ձայնը պարզեցաւ։ բայց Պարիսրքարտանէ հեռագրուեցաւ որ արդէն պր. Ջերազի տեսած է. բայց Պարիսրքարտանէ հեռագրուեցաւ որ արդէն պր. Ջերազ պատգամաւոր ընտրուած է Եգիպտոսի և Բաւէնի կողմէն ուստի յիշեալ ընտրութիւնը չեղեալ նկատուելով անմիջապէս պատգամաւորի ընտրութիւնը պիտի փափաքեցուի։

ՍԵԲԱՍՏԻԱՅԷՆ Պարիսրքարտան կը գրեն.— Որբեւայրի 3 զաւակի տէր կին մը թուականէս առաջ բանի կը տարուի իր մեծ զաւակին հետ արդի պատանական դատարանի նախագահ Ճէվատ էֆ.ի տունը լուսցարարութեան պարտականով։ Այս կանավարական պաշտօնեան վայրագօրէն կը լակէ խեղճ կինը, բանարարել տալով նաև իր ծառային՝ որբեւայրին տղան, հանդուսակ ասոնց աղաղակներուն։ Դէպքը ոստիկանութեան կը հաղորդուի, բայց բօլիս fonksiyonին էֆէնտի զաւակ Քէրիմ էֆ., և ուրիշ ոստիկան մը կը վտանեն բազաքարկուածները պտտելով երեսնուն. «կ'օգտագործ ոգի էֆ ինայեր»։ Ցեռոյ քօմիսերը կ'երթայ Ճէվատ էֆ.ին տունը և այս վերջինին հետ մէկտեղ կ'երթան բանարարուած կնոջ տունը, կինն ալ, տղան ալ և ուրիշ երեք տնմեղ Հայեր (որոնք տիրութիւն ըրած էին ասոնց) ամէնքը մէկ կը բանտարկեն։ Խնդիրը տեղւոյն Իբբիհան Քոմիքէին հաղորդուելով, սա խորհուրդ կուտայ դիմել Սելանիկի կեդրոնին։

* * * Սեպտեմբերի 2հոկ. 14 թուակիր անձնական նամակի մը մէջ հետեւեալը կը կարդանք, զոր կը յանձնենք Հագգը պէյի ուշադրութեան.—«Թէև մեր նորաթիւ մնչը Հայկազուսա կոչեցինք, սակայն Հայերը ազատութիւն չունենալնէն զկնի, ուրեի նեղութեան մատնուած են, ամէն օր ան ու դողի մէջ են, այսօր կը զարնեն վաղը կը զարնեն ըսելով։ Դիրքերնին 1895ի դէպքի տարին բնաւ տարբերութիւն չունի։ Եթէ առաւելութիւն մը կայ, ա՛ն ալ սա՛ է թէ Հայերն ալ զենք կրեն։ տարօնութիւնը ունին, և չատ ալ գընելու հակամտներ կան։ Սակայն լաւ զենքեր չկան, Պոլիսէն զրկուածներն ալ գրեթէ ասենքն ալ ծախուեցան։ Եթէ լաւ բաներ ըլլան, ուրեի չատ պիտի ծախուին։ Այսօր 4—5 Հայ գիւղերէ մարդ եկաւ։ Ասն. ուրիշ Հայտիրէ Փափալիներ գիւղացոց գիւղերու վրայ յարձակելով և այլ սպառնալիքներ ընելով ձեզ պիտի զարնենք ըսեր են, և գնդակները գիւղերու վրայ կարկտի պէս տեղացուցեր են։ Կառավարութիւնը Թոյլ կը գտնուի, չկայի պէս բան մըն է։ Այս պատճառաւ Սերատայ մէջ ժողովուրդը անհ ու տարտաքի մէջ է։ Աստուած վերջերնիս բարին ընէ։ Բոլորովին գործէ պաղեցանք կեանքերնիս վտանգի մէջ է։»

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՁԱՐԱՐ.— Ընտրական պայքարի ձեւակերպութեանց մէջ, ամէն օր գանգատի պարագաներ երեւան կուգան։ Այսպիսի մի պարագայ կարելի է նկատել մեր Ազգ. Հիւանդանոցի ընակչութեան՝ ընտրողական ցանկին դուրս թողուելը, ու թաղապետական ժողովը չենք գիտեր թէ յայտնի դիտաւորմ մը չուզեց հիւանդանոցի ընակչութեան ցանկը ստանալ՝ որոնց մէջ ընտրողական իրաւունք վայելող բաւական անհատներ կան։ Արդէն Նաւոյը Դափուի ցուցակի պարտաստութիւնը յապաղեր է և ատոր պատասխանատու թաղապետութիւնն է։ Եթէ առարկուի թէ ծերերն ու Հիւանդները չեն կարող մասնակցիլ ընտրական պայքարին, այն ատեն գէթ յիսուն հազարի թիւը լրացնելու համար հինգ հարիւրէ աւելի տրամ անհատներ կան, գէթ այդ պարագան կրնար նպաստաւոր ըլլալ։ Մենք մեր կողմէ բնարական պայքարի ժողովին անունով դիմեցինք հիւանդանոցի ներքին վարչութեան՝ ակէ շաբաթ մը առաջ թէև, սակայն պաշտօնական ձեւակերպութիւններ պահանջուեցան մեզմէ, որմոց համար շաբաթ մը զոհեցին ի պարապ տեղը ու ցանկը դեռ երկի յանձնուեցաւ մեզ, այն ալ թերի։

Ս. ԽԱՉՈՒՆԻ

ՊԱՆՏՐՄԱ-ՊԱԼԸՐԷՍԻՐԻ Առաջնորդ Տ. Կարապետ Ծ. Վ. Մաղբրմեանի մասին չարմիտ և հին Ռէժիմի կարգ մը մարդոց կողմէ եղած զրպարտութիւնները կը հերքուին Պանտրմայէն եկած բազմաթիւ գրութիւններով։ Բանիբուն Առաջնորդը բարեբախտաբար իր թեմին բոլոր ազատատեր մարդոց սիրելին է, և նամակագիր մը կ'ըսէ թէ Վարդապետը մինչեւ իսկ հին Ռէժիմի ամէնէն գէշ օրերուն կը յաջողէր ազգասիրութեան եռանդը վառ պահել տեղւոյն երիտասարդութեան սրտին մէջ, և կարգ մը ազատներ հիմա իրենց ամօթը պարտկելու համար մեր քանի կ'ուզեն վարդապետին մաքուր ճակատին։ Որեկի թուով «Աբեւելք» ալ հերքած էր անանուն թիկթակցի մը զրպարտիչ գրութիւնը։

ՎԱՀԱՆ ՍԱՐԲԵԱՆ. — Տիար Աբամ Կարապետեան Պանտրմայէն կը գրէ մեզի թէ Դաշնակցականներու անունով չրջուն գրավաճառութիւն ընող Սկիւտարցի Վահան Սարբեան տունն ունի մեկը Պանտրմայի մէջ անպատշաճ լեզու գործածեր է ժողովուրդէն սիրուած ու պատուած անձերու դէմ, և ուզեր է նոյն իսկ տեղւոյն լսարանին մէջ այս մասը խօսիլ, բայց արհամարհանքով մերժուեր է։ Հ. Ց. Դաշնակցութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այդ մարդուն նկատմամբ։

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ. —Մօակի մէջ կը կարդանք թէ լաւ է ստացուած Բէթէպարուրի մէջ թէ Հայոց կաթողիկոսի ընտրութեան եղանակին մէջ փոփոխութիւն է մտցուած։ Ընտրութիւնը պիտի կատարուի տյուսնեան։ ոչ թէ բացարձակ ձայնատուութեամբ, այլ գաղտնի քուէարկութեամբ։ Ռուսերէն թերթ մըն ալ նմանօրինակ բան մը գրած է։

ՍԱՐԸԵԱՐ—ԵԷՆԻ Մահալլէն դեղագործ Համբարձում էֆ. Թընկրեանի նամակներուն մէջ ի նպաստ սովելոց հանգանակուած է 270 զրշ. և յանձնուած է Խմբագրութեան։ Կը խնդրուի ընկալագրով մը ստանալ։

ԴՈՒՉՈՒՆՃՈՒՐ-ԻՃԱՏԻԵՒ համամասնական մեծագոյն Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութիւնը կիրակի օր կատարուեցաւ։ ընտրուեցան Տեարք՝ Պետրոս Ատրունի (Հայր) Գրիգոր Թէրզեան, Ցարութիւն էֆ. Մուրատեան և Միհրան Սարաֆեան։ Թաղեցին կը փափաքի որ նորընտիր Թաղ. Խորհուրդը առանց հրաժարական խօսք ընելու, անմիջապէս գործի սկսի եկեղեցիին և վարժարանին բարեկարգութեան համար։ Երկար ատենէ ի վեր ուժգնային երեսէն անխամ մնացած է Թաղին կրթական և հոգեւորական գործը։

Ի ՆՊԱՍՏ Զէյթունի սովեալներուն, Գումգաբուի, Եէնիգաբուի և Սամաթիայ մէջ հանգանակիչ մասնախումբ մը կազմած է հեռեւեալ բարեսէր ազգայիններէն։ Տեարք Աւետիս Գ. Զարբզանեան, Համբարձում էֆ. Պէթեան, Տիգրան Մաղլաքճեան, Աբրահամ Գալֆեան, Ցակոբ Մազուրեան և Վահան Սարաֆեան։ Սոյն մասնախումբը կիրակի օր Պարիզքարտան յանձնեց 1400 զրշ.ի գումար մը։ Կարապետ էֆ. Մանթաշեան 1 օսմ. ոսկի, Մէօրսիկէօզի ազգայինք 4 օսմ. ոսկի։ Բարեսէր ոմն ի նպաստ Մշոյ Ս. Կարապետ վանքին 120 զրշ.։

ՄԱՆՈՒԱՐ ԵՐԱԺԻՇՏ Ցովհաննէս էֆ. Էպէեան իր պատրաստած Նէ օեյ իմիջ առնուն երգերու հաւաքածոյին արդիւնքէն 50 ոսկի նպաստ մը արամադրել առաջարկած է ի նպաստ Զէյթունի։

ՀԱՅՆՈՑ Առաջնորդ Ներսէս Վ. Դանիէլեան հեռագրով մը նկարագրած ըլլալով երկրին մէջ տիրող սովին վիճակը անօրինութիւն մը խնդրած էր։ Տեղապահ Սրբազան Հայրը անմիջապէս 50 ոսկւոյ գումար մը փոխադրուց սովեալներուն ի նպաստ։

ՍԱՐԸԵԱՐ-ԵԷՆԻ-ՄԱՀԱԼԼԷ վարժարանին չինութեան Մասնախումբը շնորհակալութիւն կը յայտնէ յանուն Թաղեցւոց, այն ամէն բարեսէր ազգայիններուն, որոնք չի զլացան իրենց նուէրները, Թաղին նորակառոյց վարժարանին չինութեան, ինչպէս նաև, վերջին ոգեւոր վերլուծեալ վարժարանի պարտուց բարձման նպատակաւ տրուած Թատրոնի մասնախումբի անդամներուն՝ որոնց ներկայի վարժարանը ծանր պարտքէ մը մը ազատած է։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ Ընկերութիւնը իր Դ. ընդհանուր ժողովը գումարեց չարաթ օր։ Ներկայ էին անդամները, ինչպէս միշտ, ստուար մեծամասնութեամբ, և դարձեալ նոր համակիր ընկերուհիներ եկած էին իրենց ջանքերը միացնել ընկերութեան։ Տիկնայք՝ Զարուհի Մուրատեան, Մելքանեան և Օրդ. Տիրուհի Մուրատեան, Տիգրանուհի Տիլսիզեան։ ժողովը գլխաւորարար զբաղեցաւ վարժարանի բացման և ուղղութեան խնդրով։ Ինչպէս նախորդ չրջանին, նոյնպէս ներկայի վարժարանը լայն տեղ պիտի տայ գաւառացի աշակերտուհիներու և գլխաւորաբար անոնց որոնք դասատաւորական կոչումը յատկանշող մասնագիտական և բարոյական ընդունակութիւններով օժտուած կը ներկայանան։ Արդէն վարժարանը անբաղդատելի պիտի ըլլայ իր համեստ տարեթուակով և տալիք լայն, բազմակողմանի զարգացումով։

ԷԶԻՆԷի հոգաբարձութիւնը ակէց առաջ վարժարանին համար պաշտօնի հրաւիրած էր կարող ուսուցիչ մը, որ սակայն հոն հասնելէ վերջը, ինքզինքը կը գտնէ նորանոր պահանջումներու հանդէպ, որոնք իր պայմանագրութեան մէջ չկային կանխաւ։ Եւ հոգաբարձութիւնը ուսուցչին տրդար դիտողութիւններն ալ չլսելով կը ճամբէ զայն։ Ցաւալի է չիտակը ասիկա, եթէ ըսուայ են ուսուցչին յայտարարութիւններ։

ՇԻՐԲԻԼԻ ԽԱՑԻՒԷի պաշտօնեաներէն Ցավակիսի էֆ. Եամանեան՝ Զէթունի ասվելոց համար 20 զրշ. նուիրած է։ կը խնդրենք ընկալագրով մը ստանալ։

ՊԻԼԷՃԻԿի երկաթուղւոյ կայարանի հայ պաշտօնեաներու հանգանակութեամբ ի նպաստ Հայաստանի սովելոց երկու օսմ. ոսկի զրկուած է մեզ Սարգիս էֆ. Հաթապեանի ձեռամբ։ կը խնդրուի ընկալագրով մը ստանալ։

ԳԱՏԸ ԳԻՒՂԷՆ Տիկ. Եզբիսէ Գ. Եսայեան ի նպաստ Զէյթունի սովելոց երկու մէճիտ զրկած է մեզ։ կը խնդրուի ընկալագրով մը ստանալ։

ԾԱՆՕԹ ԵՐԳԱՀԱՆ և ջուրեակներ Անարոն էֆ. Մարլեան մօտ օրէն հրապարակ պիտի հանէ «Բնար Հայկական» անունով կիսամեայ պրակներ, որոնք դաշնակի ընկերակցութեամբ Եռաձայն ազգաստաղնչ բոլորովին նոր երգեր պիտի պարունակեն։

Հայ արուեստագէտը՝ ամենուն դիւրամատչելի ըլլալու համար իւրաքանչիւրին համար 60փր. համեստ գին մը որոշած է։

ՀԱՅ ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՆԵՐԻՆ.—Մաքզուլ մեր համակրելի աշխատակից Վեր. Փառնակ Ց. Իսքէնէրեան, որ 6 տարի է վեր Նիկոմիդիոյ Բողոք. եկեղեցիին մէջ հովուութեան պաշտօն կը վարէր, վերջապէս հրաժարած է։ Նիկոմիդիոյ Բողոք. ժողովուրդը եկեղեցիին քարոզիչ կարգած է Պաս. Ցարութիւն Գասնիկեանը, որ ընդունած է իրեն ուղղուած հրաւէրը։ Երիտասարդ քարոզիչը Աստուածաբանական ուսումը կատարելագործած է Եւրոպայի մէջ։

Նոյն քաղաքի Բողոք. հոգաբարձութեան Վարչ. Ժողովի անդամ ընտրուած են. Տեարք Աղաբ Ե. Ագարեան, Բենիամին Իրէքճեան, Խաչիկ Կ. Գոտուրեան, Ռուբէն Շաքարաղբեան, Սարգիս Խաչիկեան և Օնիկ Եավրուեան։

Ցիլիզի քաղաքի Բողոք. Հայերու 3 վարժարաններուն համար ընտրուած է 5 անձերէ բաղկացեալ խնամակալութիւն մը, որուն ատենապետն է ծանօթ բժիշկ Տօքթ. Կարապետ էֆ. Աթանասեան։

Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ԿԻՐ. ՕՐՈՒԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Հ. Ց. Դաշնակցութեան Կիր. օրուան ժողովը Բերայի եկեղեցիին մէջ չատ փառաւոր եղաւ։ Նեռոյ բացաւ Ընկեր Զարդարեան։ Խօսեցաւ Գրիգոր էֆ. Զօնրապ որ իբր ընտրելի Օսմ. երեսփոխանութեան, Երեսփ. ժողովոյ մէջ Հայ պատգամաւորի ծրագիրը պարզեց։ Դրուատեց Հ. Ց. Դաշնակցութեան գործունէութիւնը։

Ցետոյ խօսեցաւ յոյն Գ. Քազանտզան՝ յունարէն լեզուով, հայ և յոյն համերաշխութեան վրայ։ Երրորդ բանախօսն էր Ցարանացի ընկերվարական քաղաքացի Բուրէդ, որ պերճախօս բանախօսութեամբ մը Ցարանայի համակրութիւնը յայտնեց ազատագրուած Թուրքիային, և յոյս յայտնեց թէ ազատութեան և յառաջդիմութեան նոր չրջան մը պիտի սկսի Օսմ. երկրին մէջ։

Գ. Ակնունի, Ներկայ ունկնդիրներու պահանջովը, խօսք առաւ, ազատութեան մայր-երկիր մարդկանական Ցարանայի փառաբանեց, պատմութեան փառքը կազմող հին Ցունաստանի ներքոյը երա. և ազգերու համերաշխութեան գաղափարը չնչեց։ Հաւաքուեցաւ Հայ ժողովուրդը բարեկամութեամբ վարուիլ Ցոյներու հետ։ Ներկայները կեցցէ՛ Ցարանա և կեցցէ՛ Ցունաստան գոչեցին երկարատեւ ծափահարութիւններով։

Բոլոր բանախօսներն ալ ջերմագէս ծափահարուեցան։ Երաժշտ Գ. Լեւոն Գոլոսեանի դեկավարութեամբ երկսեռ երգչախումբ մը ներդաշնակօրէն երգեց յեղափոխական երգեր։ Սրբորդութեան ընդարձակ եկեղեցին լեցուն էր հոծ բազմութեամբ որ չատ գոհ ապաւորութեան մը տակ մեկնեցաւ։

ՔՈՒՐԴ ԲԱՆԱԽՕՍՆԵՐ ԽԱՍԳԻՒՂԻ ՄԷՋ

ՀԱՑ ԵՒ ՔՈՒՐԴ ՋԻՐԱՐ ԿԸ ՀԱՄԲՈՒՐԵՆ

Կիրակի կէս օրէ վերջ գիւղս այցելեցին Գէրբիսան գաւառ Օսման փաշա և եղբայրը Էմին պէյ և Սիւրէյա պէյ, ընկերակցութեամբ Ընկերք Վահագնի և Գապպէրեանի։

Նաւատատոյցը՝ պատուոյ համար՝ կ'սպասէր Խասգիւղի երիտասարդութիւնը. հիւրերը հրաւիրուեցան նաւատատոյցը գանուող նարնջատան լասան ընթերցանը, ուր կէս ժամ վայելելէ հիւրընկալութիւնները տեղի ունենալէն վերջ առաջնորդուեցան Օսմանեան դրօշակներով Միւհէնթսխանէի պարտէզը, ուր հաղորդեցան Մուհիթեանին պէյ դրօշակներով զարդարուած իր հետեւորդներով կ'սպասէր հիւրերու գալուան։ Խասգիւղի և շրջակաները գանուող քիւրտերու պատերը իրենց մարդիկներով ինչպէս նաև Հայ, Թուրք և Յոյն տեղացիներ եկած էին մակ ընելու հանդիսաւորութեան դիմաւորելու ծառայող մեր Գիւրա հայրենակիցներու բանախօսութիւնները և յորդորները։ Ընկերք Գապպէրեան նախ բացատրելով Ազատութեան և Սահմանադրութեան իմաստը, հրաւիրեց Էմին պէյը որ բաւական կոկիկ և յստակ տեսակէտով մը պարզեց հանրաշխութեան և եղբայրութեան օգտակարութիւնը, ու առաջարկեց Գիւրտերուն որ Հայերուն հետ իրենց եղբայրակցութիւնը հաստատեն, ու հրաւիրեց անոնց պետերէն մէն որ մէջտեղ գալով ընկերք Գապպէրեանի հետ ձեռք ձեռքի տուած իրարու ճակատ համբուրելին յուզումնալից ծափերու և կեցցէներու մէջ։ Յետոյ խօսեցաւ Օսման փաշա քիւրտերէն և յորդորեց կարգաց որ Հայերուն հետ սիրով և ձեռք ձեռքի տուած աշխատին երկրին բարգաւաճման համար։ Բուռն ծափերու մէջ կ'երգեայ ընկերք Վահագն. յանդուգն և խրախուս չեշտերով կը խօսի ցեղերու հասարակութեան և երկրին յարատև պահպանման միջոցներուն վրայ, օրինակ կը բերէ Ամերիկան՝ իր Միացեալ Նահանգներով, որ այսօր ամէնէն զարգացած և յառաջացած պետութիւններէն մին կը ներկայանայ, կ'զգաւորեալ մտորիներու գրգռումներէն և կ'ըսէ. «Մեր միակ գաղափարը եղած է, որ Տաճկաստանի բոլոր ցեղերու համերաշխութիւնով կարելի է պահպանել Թուրքիան, մեր հայրենիքը արտաքին և ներքին վտանգներէն»։

Կը յաջորդէ Սիւրէյա պէյ, միևնոյն իմաստով կրնօսի համերաշխութեան օգուտներու մասին և օրինակ կը բերէ եղէգին պատմութիւնը, թէ մէկը առանձին դիւրութեամբ կը կարուի, իսկ 20-30 հատ իրար կապուած անկարելի կ'ըլլայ կարելը։ Էն վերջին խօսողը եղաւ հաղարապետ Մուհիթեանին պէյ, կատարեալ հայրենասէրի մը արտայայտութիւններով մասնաւորապէս ցեղերու տեսակցութեանը և համերաշխութեան գաղափարին ծառայող մեր Գիւրա հայրենակիցներու բանախօսութիւնները և յորդորները։ Ընկերք Գապպէրեան նախ բացատրելով Ազատութեան և Սահմանադրութեան իմաստը, հրաւիրեց Էմին պէյը որ բաւական կոկիկ և յստակ տեսակէտով մը պարզեց հանրաշխութեան և եղբայրութեան օգտակարութիւնը, ու առաջարկեց Գիւրտերուն որ Հայերուն հետ իրենց եղբայրակցութիւնը հաստատեն, ու հրաւիրեց անոնց պետերէն մէն որ մէջտեղ գալով ընկերք Գապպէրեանի հետ ձեռք ձեռքի տուած իրարու ճակատ համբուրելին յուզումնալից ծափերու և կեցցէներու մէջ։ Յետոյ խօսեցաւ Օսման փաշա քիւրտերէն և յորդորեց կարգաց որ Հայերուն հետ սիրով և ձեռք ձեռքի տուած աշխատին երկրին բարգաւաճման համար։ Բուռն ծափերու մէջ կ'երգեայ ընկերք Վահագն։ յանդուգն և խրախուս չեշտերով կը խօսի ցեղերու համերաշխութեան և երկրին յարատև պահպանման միջոցներուն վրայ, օրինակ կը բերէ Ամերիկան՝ իր Մի

ԼՈՒՍԷՏԵՍԱՆ
Սիկրարդ տպագրութեամբ
"ՀԱՑՈՐԴԻՆԵՐԸ,,
(Ա. և Բ. շրջ.)
ԱՅՈՄ ԵԱՐՇԱՆԵԱՆԻ (Սիամանթո)

Ինչպէս ծանուցած էինք, երկրորդ տպագրութեամբ մը հրապարակ ելաւ առաջին և երկրորդ շրջանը Սիամանթոյի «ՀԱՑՈՐԴԻՆԵՐ»ՈՒՆ, հրատարակութիւն Հայ Ցեղ. Դաշնակցութեան։ Այս Ա. և Բ. շրջանը կը պարունակէ հետեւեալ գլուխները.— Դարերու վրէժ, Հոգին ձայնը, Զոյգուսին թափօրը, Անդրանիկ, Ազգիւր Սերոբ, Խրիմեան Հայրիկ, Հովկաս, Անաբեթիլներ։ Կարդալ Հայրդիներ՝ վայելել պիտի նշանակէ ամենարագր առանդով օժտուած գիւղացիական բանաստեղծ մը, որ մեր նոր գրականութեան փառքերէն մէկն է։ Գին 5 դրշ.։ Կեդրոնատեղի Աշխ. գրատուն։ Կը գտնուի բոլոր գրատուներն ալ։

ՀԱՄԱՌՕՏ
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑՈՑ
Գրեց՝ ԹԻԶԱՆԴ Մ. ՊՕԶԱՃԵԱՆ
ԴԻՆ 5 ՂՐՈՒՇ

Գրքասիրութեան և Ուսումնասիրութեան ձեռքին մեջտեղած քանի մը հարիւր օրինակներ, որոց պատճառաւ հեղինակը քանիցս հարցասիրութեան ենթարկուած էր, ի վերջոյ հանուած են։ Պատրաստ առաջին 100 օրինակներուն արժէքը պիտի որուի Մխոյեան Ընկերութեանց, յոգնաս գաւառացի ուսանողներու։ Ազգային վարժարաններու համար 30 տա. հարիւր զեղչ։ Հարիւր օրինակ միանուագ գնողին համար 40 տա. հարիւր զեղչ։

Կեդրոնատեղի է Զաքարեանցներ, Ջեր.-Ժարիւ.

AU RENARD BLEU
«ԿԱՊՈՅՏ ԱՂՈՒԵՍ»
Մ. ՀԱՒՄՈՎԻՉ
ՄՈՒՏՏԱՆԱԶԱՏՈՒ
Բէօր, Մեծ փողց., Աւրիական Շուկայ, Թ. 8
Ուստ դեղատնատան դէմ
ՄԵԾ ՄՔԵՐՔ ՆՈՐՈՒԹԵԱՆՑ
ՎԱԶՈՅԻ, ՑԵՌԱՄՈՒՏՏԱԿԻ, ԷՊՕԼԷ, եւլն.
Նորոգութիւններ և փոփոխութիւններ խնամքով.
ԶՈՂԼՈՒՈՒՆ ԳԻՆԵՐՈՎ
Փեսուր եւ ադուսազ կօիռոով
ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ
Մուշակներուն ներմակներու գործածում ամառուան միջոցին
Բացառիկ ապահովութիւն ուսինեներու դեմ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԿՍԵՌ ԿՐԹԱՐԱՆ
ԵՒ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ
ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՅԵՐԵԿԵԱՑ

Երկուշաբթի կրթարանը գաւառը սկսած են կամաւորապէս։ Ուսուցչական մարմնոյն վրայ աւելցած է նաև. ծանօթ դասախօսակ ուսուցչուհի Օր. Անմել Փափազեան։ Իսկ աղջկանց ձեռագործի համար պարտէզի կոչուած է Օր. Սիրանոյշ Սերբրեանը որ պիտի հսկէ նաև գիշերօթիկ աղջկանց վրայ։

Վարժարանը դասի պատրաստութեան և արդիւնաւորութեան համար որոշուած է Սեպտ. 20էն սկսեալ արձակուրդէն յետոյ սերտողութեան ժամերը յաջակցելու, որ ժամուն պիտի հսկէ վարժարանիս առաջ ուսուցիչը Արմենակ էֆ. Պաղտասարեան։ Ծնողքերէ անոնք որ կը փափաքին իրենց զաւակները գիշերային աշխատութեան մասնակից ընել, կը խնդրուի որ բարեհաճին իմացնել անձամբ կամ նամակաւ վարժարանիս Ծնօրէնութեան։

Լեզուաց մեծ կարեւորութիւն տրուած է, կը դասաւանուին բացի մայրենի ուսուցիչներէն՝ Կուրթիկեան, Զրաքեան, Շամամեանեան էֆ.ները, և Օր. Պարոնա Տէյեան որ կ'ուսանդ անգլերէնը կատարեալ ձեռնհասութեամբ։

Գեղարուեստի տիւղը յանձնուած է Խալիկ էֆ. Թաքիճեանի։

Դաշնակի, լեզուական դասերը խնամով կ'ուսանուին Բաբէլեան և Սմենանեան էֆէնտիներու կողմէ։

Աշակերտաց բարեկրթութեան և առողջապահութեան մասնաւոր ուշադրութիւն կ'ընծայուի, գիշերօթիկներու լուսնունդի մասին հոգ կը տրուի։

Անոնք որ կը փափաքին իրենց զաւակները յանձնել վարժարանիս խնամքին, թող բարեհաճին դիմել վարժարան, Ծնօրէնութիւնը պատրաստ է ամէն տեսակ բացատրութիւն տալ։ Ընդունելութեան պայմանները դիւրամատչելի են։

Հիմնադիր-Ծնօրէն
ՊՕՂՈՍ Ց. ԳԷՉԱՋԵԱՆ
Մարիգիւղ, 1908 Սեպտ. 10

ՄԵԾ ՀԱՆԴԵՐՁԱՎԱՃԱՌ
Տարիներէ ի վեր ծանօթ է Թօփալեան խանի
ԳՐԻԳՈՐ ԷՖ. ԷՐՄԷՆԵԱՆԻ
ՄԵԾ ՀԱՆԴԵՐՁԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
այս անգամ պատրաստած է ձմեռուան յատուկ կերպասներէն չէք և տեսուն հագուստներ, ինչպէս նաև.
ԲԵԼԹՕՆՆԵՐ,
ՄԵԾԻ ԵՒ ՏՂՈՒ ՓՕՍԹԻՄՆԵՐ
մաքառնդր, բարաքսիներ, եւն. եւն.
ԳԻՆԵՐԸ ԻՒՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ
ԳԻՆԸ ՈՐՈՇ Է ԹԻՒԸ 2 ՂՐՈՒՇ
Սուլթան Համամ, Թօփալեան խան թիւ 34

ՎԻՆԸՐ
ՊԱՆՔ ՖԷՐԱՑՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100,000,000 քառակուսի մարդոյ մակերեսի վրայ։
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 37,800,000 քառակուսի
Հաստատուած 1869ին կեդրոնատեղիս՝ Վիեննա, 12 գրասենեակներ ունի այդ քաղաքին զանազան շրջանակներուն մէջ։

Մասնաբիւրեր՝ Բրակայ, Կրացի, Գրատեց, Օսիկ, Բէլիստ, Լէմպերկի-Զերնովիցի, Բլակենֆուրդ, Գիլց-Գիլայի, Բարտպատ, Բիլզէնի, Բրաստեիտ, Ս. Բոլէնի, Թէպլիի, Վիլլաքի և Վիենը Նէոլիքսի մէջ։

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ ՖԷՐԱՑՆ կը զբաղի սեղմաւորական ամէն տեսակ գործարքներով, մասնաւորապէս կը բանայ ընթացիկ հաշիւներ, իրարու ուսանդ՝ ընդունի պարտաթղթեր, փոխառութիւններ կ'ընէ ընթացիկ հաշիւներով, պարտաթղթեր կամ արժէթուղթեր գրաւ ընդունելով, կը հանէ չէքեր, վարկագիրներ, փոխ գրեր և վճարումներ կ'ընէ հեռագիրներով։ Կը գնէ կը ծախէ ամէն տեսակ պարտաթուղթեր թէ՛ մեր և թէ բոլոր օտար հպատարակներուն վրայ։ Կը դնէ, կը գանձէ կարմներ և արժէթուղթեր։ Կը գնէ և կը ծախէ փոխ դիրներ բոլոր հպատարակներուն վրայ։ Կ'ընդունի տեսօրեայ և պայմանաժամով վճարելի պարտամարդիկներ։ Կը կատարէ տակարանական ամէն տեսակ գործառութիւններ։

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ ԲԱՑ Է
առաջուան ժամը 9½էն իրիկուան
Ուրբաթ օրերը 9½էն 1։

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԵՐ
ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ
1. Պակերազարդ Տարր. Աշխարհագր. 2,50 ղրշ.։
2. Պակերազարդ Մէջին Աշխարհ. 7 ղրշ.։
3. Պակերազարդ Բարձր. Աշխարհագրութիւն 6 ղրշ.։
4. Պակերազարդ պատմ. Աբեւել. Հին ազգաց և Ցունաց 5 ղրշ.։
5. Համառօտ Օտմ. պատմութիւն 2,50 ղրշ.։

Հանրածանօթ մասնագէտ հեղինակին կրկին ապագրութիւններով գնահատուած սոյն օգտակար դասագիրքերը կը գտնուին բոլոր գրավաճառներուն քով։

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԻ
ձամբորդ եւ ապրանք փոխադրող օդանաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Միդի	Նայդօգրիս
Միլնիս	Էմիյսիս
Բատսիս	Գուզիրիս
Թէպլր	Մօտրիս
Նարպօն	Ֆայիլի
Նավարին	Ֆարու
	Թիպս

Առաջին կարգի շոգենաւերը չատ հանգստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, եկեղեցիկանութեամբ կը լուսաւորուին և կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունի։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ տեսնանապահ թուով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեսչուհի չունին։

Սղերին
Կ. Պոլսէ Լիվրբուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հանելու համար՝ իրենց հրահանգները ասոնց շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Առաջին այցելութիւնը ՁՐԻ է
ՏՕՔԹՕՐ
ԳԱՌԼՈ ՑԱԿՈԲԵԱՆ
ԱԲՐՈՏԻԹԵԱՆ
ԵՒ
ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ
ԱՍՏԵՐՈՒ ԱՆՄԻԶԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄԸ

Մենդական և արբոթիական գործարանները հիւանդութեանց մասնաւոր բժիշկ Տոքթ. Գառլո Ցակոբեան գիտակցած վերջին նորութեանց շնորհիւ առանց ցաւ պատճառելու հիպնոսի միջոցով գործ կը բժշկէ ֆիմոսակաց, հին և նոր վերմախտութիւնք, առանցան անկարգութիւնք և սերմահոսութիւնք, ինչպէս նաև երկու սեռի վերաբերեալ արգելութեան ամէն տեսակները և կանոնց որ դանդային հիւանդութիւններ։

Ամեն օր, կէս օրեն վերջ, բացի կիրակի օրեն, կը գտնուի Պանկոք-Գալաթա, տարարպանտ հանի Գէֆիրի ամիրիւնը, թիւ 18, Մեհրամեան-ճանապարհ-Գիանիի դեղատանը։

Ուրբաթ օրերը ձրի

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄՈՒՆԱՍԵԱՆ
Յովհաննէս էֆ. Մինասեան, որ ատամնաբուժապետ հանգուցեալ Տոքթ. Տօրինինի օգնականներէն եղած է և գաւառաց տալեւայլ կողմերը իր արուեստը գործադրելէ ետքը՝ տանէ մը ի վեր Գալաթա վերադարձած է արդէն, ի նորոյ դարմանատուն հաստատած է Գալաթա, Գիւմ-Բաղար, 18 թիւ տարբդմանին մէջ։ Իրը փորձ և ձեռնհաս ատամնաբոյժ, ասանց ցաւի կը քաշէ փտած ակռաները։ Նոր և կատարելագործեալ դրութեան համաձայն ակռաներ կը լեցնէ ոսկիով, արծաթով։ Անկարելի է որ դիմում ընողը գոհ չմնայ։ Երեկոյթի օրերը ձրի պիտի գործեն աղքատները։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՍՍԷՐԵԱՆ

ԱՊԱՌԻԿԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ամերիկեան և Գլէֆիական լուսագոյն վեց հարուածեանները, Տեղական, Անգլիական և Դաղզիական ամէն տեսակ գոնարեղէններ, պատրաստ և չափու վրայ ամէն հասակի յարմար արանց, կանանց և աղջոյց հագուստներ, ճերմակեղէնի, կերպասի, մեռաքսեղէնի և թօնֆիլէյի վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանք։

Դիմել՝ ՀԷՐՇԱՑԻ վաճառատուն, Մեծ-Շուկայ թիւ 13։ 15—1

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԳՐԻՄԱԳԻՏՆԵՐԻՆ ԵՒ ԱՆՈՒԱՆԻ ԲԺԻՇՆԵՐԻՆ
ՔՆՆՈՒԱԾ ՈՒ ԱՆԽԱՐԴԱԽ ԸԼԼԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ

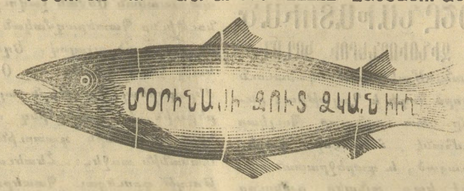

Կէօքկ-Փաշա, Պալի Փաշա Եօզուլը, թիւ 36։

Տկարակազմներուն, նիհարներուն առողջութեան և մանաւանդ հիւանդութենէն նորապաստինողներուն համար ամենէն գերազանց դեղը Մօրիս Ալան իւղն է։ Մօրիս Ալան իւղը՝ մարդկային մարմնոյն վրայ բրած ազդեցութեամբը ծանօթ է, բայց որովհետև ընդհանրապէս խարդախուածներ կը ծախուին, և սպասուած արդիւնքը առաջ չի գար, յոգոյ հասարակութեան քաջալերութեանը վրայ, ինչպէս անցեալ տարի, այս տարի ալ նմանապէս Նորվեկիայէն մեծաքանակ բերել տուած է

ԴԵՂԱԳՈՐԾ
ՎԱՀՐԱՄ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ

որ Գալաթայ պալատական առաջնակարգ քիմիագէտներէն և անուանի բժիշկներէն ալ քննուած, դիւրամարս ու անխարդախ բլլալը վաւերացուած է։ Մօրիս Ալան այս իւղը կը ծախսուի փոքր ու մեծ քանակութեամբ, միայն Կէօքկ-Փաշա, Պալի Փաշա Եօզուլը՝ Վահրամ Ասատուրեանի կեդրոնական դեղատանը, որ ծանօթ է արդէն իր դեղերուն թարմութեամբ, դեղագիտութեան ճշգրիտ պատրաստութեան, ցոյց տուած ուղղամտութեամբը և գիներու չափաւորութեամբը։ Հինգշաբթի օրերը փոքր ու կարգ բժիշկներու կողմանէ ձրի դարմանում։

ԳԻՇԵՐԱՑԻՆ ՍԳԱՍ 15—6

ԻԻՆԻՕՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ
Ի ՊԱՐԻԶ
1828—1829

1828
L'UNION
DE PARIS

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
ԲԱՐԻԶ
9, ԲԼԱՍՎԱՆՏՕՆ. 9

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ
ՀԱՐԴԵՀԻ ՁԻՒՂ

Ապահովագրեալ դրամագլուխ	25	միլիոն ֆրանգ
1907ին գանձուած ապահովագին	28	միլիոն »
Մինչև 1907ի վերջը հաստատուած վնասք	350	» »
Դրամագլուխ և պահեստք	134	» »

ԿԵԱՆՔԻ ՁԻՒՂ

Ընթացիկ ապահովագրութիւնք	338½	» »
1907ին գանձուած ապահովագին	12½	» »
Մինչև 1907ի վերջը հաստատուած վնասք	231	» »
Դրամագլուխ և պահեստք	189	» »

Ինչպէս այս թուականներէն կ'երեւի, Ընկերութեան կրկին ճիւղերու դրամագլուխն ու պահեստը խոշոր գումար մը կը կազմեն որ հսկայ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ ԻՒՆԻՕՆի ապահովագրեալներուն։

Աբեւելքի համար մանաւանդ գեղեցիկ ակացոյց։ Նպաստաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի գերազանց քան ասիոյ ո՛ և է Ընկերութեան պայմանները։ Ապահովագրութեան ամէն ձեւերն ամէնէն տժան գիներով։ Օրինակի համար՝ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԺՊ ՄԱՀՈՒ, ԽԱՌՆ, ԴՐԱՄՕԺԻՏԻ ԵՒԼՆ։

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ։

Թուրքիոյ և Աբեւելքի Ընդ. Տնօրէնութիւն
Ընդ. Տնօրէն — ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Գլխ. կենաց ճիւղին — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
ՍԲՄԽՊԼ, Սուլթան-Համամ, Քաթրբրը Օղլու բաստ։
Դարձակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՆՈՐԹՋ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՍԼԷՔԸՆԹԻՍԼ
ԵՒ
ՆՈՐԹՋԸՐՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ

Համագումար դրամագլուխ	Անգլ. Ոսկի	6,000,000
» ապրեալն եկամուտ 1907 տարւոյ	» »	5,941,859
» պահեստի դրամ 1907 տարւոյ	» »	25,203,824

Ի՛նքնաբերաբար մեծագումար ապահովութիւնք դիւրամատչելի պայմաններով։

ՄԱՐԹԱՑԱ
ԹՈՎԱՑԻՆ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ	Անգլ. Ոսկի	500,000
Պահեստի Դրամ	» »	564,225

Վնասուց հատուցմունք անմիջական, առատաձեռնորէն և կատարեալ բարդութիւնքներէ զերծ։

Ընդհ. Գործակալ ի Կ. Պոլիս
ԴԱՆԻԷԼ ՄԵՐՈՒԲԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
Մէհմէտ Ալի Բաշա խան, Ղալաթիա
Գաւառային կարգաւոր կեդրոններու համար ազնիւ գործակալներ կը փնտռուին։

KAMER
ԼՈՒՍԻՆ
ԿԱՀԿԱՐԱՍԵԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Ա. ԿԻՒԼՄԷՔՋԵԱՆ

Ղալաթիա, Վալիդեան փողոց թիւ 4, Լուսնցեսо խանի վրան։

Վերը նշանակուած հասցէով վաճառատան մէջ կը գտնուին իրենց ձեւաւորութեամբ, ազնուութեամբ անբաղդատելի կարասիներ՝ աճուրդնակ եւ անմրցելի գիներով։ Պարզ այցելութիւն մը կը բաւէ համոզելու համար ամենէն դժուարահաճ գնորդն անգամ։

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ
ԸՂԼԱԼ ՇԻՐԷ, ԲԱՐԵԶՆԻ ՈՒ ՎԱՑԵԼՈՒՉ
ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ
ՀԱԴՈՒԻԼ ԱԾԱՆ, ՏՈԿՈՒՆ ԼՈՒ ՁԵՒԱՒՈՐ
ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ
ԱՑՍ ԱՄԷՆԸ
ԴԻՄԵՑԷՔ
Մ. ԵՒ Կ. ՇԱՀՆԱԶԱՐԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ
ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆԱՑ ԴԵՂԱՁԱԿԱՏՈՒՆԸ
Կ. Պոլիս Մեծ Շուկայ ժամագործներու մէջ Զուխանի խանին տակ թիւ 6-8

ՈՒՐ

Զմեռուան և հարսանեկան հանդէսներու համար, զուտ Անգլիական կերպասներ հատած ըլլալով, բոլոր դժուարահաճ յաճախորդներն իսկ կը գոհացուին խղճմտամիտ աշխատութեամբ և գործակցութեամբ։

Ամէն անգամ որ բալթոյի, բարաքսի, գօսթիմի, բանթալոնի և ֆանթէզի ժիլէներու պէտք ունին և կը փափաքին առանձնապէս Անգլիական կերպասներով պատրաստուած հագուստներ ունենալ, թող դիմեն Շահնազարեան եղբարց կերպասեղինաց վաճառատունը, ուր բացառիկ դեղչով պիտի վաճառուին ամէն տեսակ կերպասներ, օրուց հետքը իսկ կարելի չէ գտնել ուրիշ տեղ։

Սոյն կերպասեղինաց վաճառատան մէջ ազ-Անգլիական կերպաս մը գտնուին մեկ գոտաբիւրեալ նուէր պիտի տրուի առանց փոխարինութեան. տես ուշեմն տարի մը՝ որ մէ փոփաքոյզ կրնան օգտուիլ։

Փոխանակ մինչև Բերա երթալով ճամբու ծախք ընելու և 60 0/0 սուղ գինով Անգլիական ապրանք գնելու, բաւական է դիմել վաճառատունս գտնելու համար ամէն տեսակ ճաշակաւոր ընտիր և ասկուն Անգլիական ապրանքներ։

ՇԻՐԷ ԵՐԻՑԱՍԱՐԴԱՑ ՄԱՆԱՒՈՐ ՁԵՌՔ 30—28

ՆԷՍՊԼԷԻ ԱՆՈՒՆԸ ԱՄՐՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ ԾԱՆՕԹ Է
ՆԷՍՊԼԷԻ ԿԱԹՈՎ ԱԼԻՒՐԸ
ԱՄՐՈՂՋ ՄԱՆՐԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ Է
ՆԷՍՊԼԷԻ ՀԱՄԲԱՒԸ
ՆԷՍՊԼԷԻ ՇՕԿՈԼԱՑՈՎ
ԱՆԳԱՄ ՄԸՆ ԱՀ ԱՐԴԱՐԱՑԱՒ ՈՐ ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄՐՈՂՋ ԿՈՂՄԸ ՅԱՐԱԳԱՑՈՒԱԾ Է ԵՒ ԱՄԷՆ ՅԱՂ ՄԵԾ ԸՆԴՈՒՆԵԼԻՈՒԹԻՒՆ ԳՏԱԾ Է
FARINE ET CHOCOLAT **NESTEL**

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՑԻՆ
ՆՈՐ ՑԱՑՏԱԳԻՐ

Կայս. կառավարութեան բարձր հովանիին տակ ապրուստնդ գործակատարներու վերակման ծախքին համար Երկրագործական Պանքային կողմէ կազմակերպուած վիճակահանութիւնը ստանուեցաւ։ Ամէն ամսոյ սկիզբը պիտի կատարուի։ Պարգև չը շահող ամսականներ ամբողջ տարի մը պիտի կրնան մասնակցիլ վիճակահանութեանց։ Ամբողջ ամսականներու արժէքին հարիւրին եօթանասունչորսնդը պարգեւներու և ամորթիներու պիտի յատկացուի։ Ուստի սոյն վիճակահանութիւնը հանրօգուտ կերպով բարեփոխուած է։ Նոր կազմակերպութեամբ ամսականներուն թիւը պիտի ըլլայ 250,000, և անոնցմէ 62,500 թիւ պարգև ու ամորթի պիտի չտրուի։ Ինչպէս կ'երեւի տարբ. հրատարակուած յայտարարէն, մեծ պարգևը 12,000 ոսկի է, և անկէ զատ՝ երկու, երեք, չորս, հինգ և վեց հազար ոսկիի նպաստաւոր պարգեւներ ալ կան։ Ցամսականները զանազան տարբերութիւններ ունին. ամբողջ, կէս, մէկ քառորդ և մէկ ութերորդ։ Ամբողջ ամսականին գին նշանակուած է օտմ. 2 ոսկի, կէսին՝ 1 օտմ. ոսկի, քառորդին՝ կէս օտմ. ոսկի և մէկ ութերորդին՝ մէկ քառորդ օտմ. ոսկի։ Ցամսական գնողներուն դիւրութիւն մը ըլլալու համար՝ կէս, քառորդ և մէկ ութերորդ ամսականներուն մէկ մասը չորս թիւրոյի յատուկ երեքական կասի բաժնուած է։ Ցիչեալ կառավարութեան ամսականները՝ մէջերնէն 19 դրուշի հաշուով՝ կէս ամսականներուն գինը 72 դրուշ է, մէջ քառորդինը՝ 36 դրուշ, իսկ մէկ ութերորդը՝ 18 դրուշ։ Երկրագործական Պանքայի կեդրոնատեղին և Կամարջի գլուխը գտնուող մասնաճիւղին մեծաքանակ ամսական գնողներուն հեռեւեալ զեղչերը պիտի ըլլան. մէկ անգամին 10 ոսկիի ամսական գնողներուն 0/0ին 7. մէկ տարուան ժամանակամիջոցին՝ 1001 ոսկիի ամսական գնողներուն 0/0ին 8, 2001 ոսկիի ամսական գնողներուն 0/0ին 9. 3001 ոսկիի ամսական գնողներուն 0/0էն 10, և 10.001 ոսկիի ամսական գնողներուն 0/0ին 12։ Ներարկող թիւրոյը պիտի կատարուի 1324 Ցուլիս 1ին, Հանրօգուտ Շինութեանի նախարարութեան պաշտօնական մէջ, ի ներկայութեան Պանքայի վարչական Խորհուրդի անդամներու, հաշուակալին և եկեղեցական, հաշուակալութեանց Աստանին և Օտմ. Կայս. Պանքայի կողմէ կարգուած պաշտօնեաներէ կազմուած մասնաւոր մարմնոյ մը։

1324 տարուան յատուկ Սերիագործական Պանքայի վիճակահանութեան յայտագիր

Ա. ԹԻՐԱԺ (Մարտի ոսկիներ) Հատ Ոսկի	100ին Հմտամբ		Բ. ԹԻՐԱԺ (Ապրիլի ոսկիներ) Հատ Ոսկի	100ին Հմտամբ		Գ. ԹԻՐԱԺ (Մայիսի ոսկիներ) Հատ Ոսկի	100ին Հմտամբ	
1	600000	600000	1	300000	300000	1	300000	300000
1	200000	200000	1	100000	100000	1	100000	100000
1	100000	100000	3	40000	120000	3	40000	120000
2	40000	80000	5	20000	100000	5	20000	100000
5	20000	100000	15	10000	150000	15	10000	150000
15	10000	150000	50	4000	200000	50	4000	200000
50	4000	200000	275	400	110000	275	400	110000
275	400	110000	3150	200	630000	3150	200	630000
3500		2170000	3500		1710000	3500		1710000

Դ. ԹԻՐԱԺ (Յունիսի ոսկիներ) Հատ Ոսկի	100ին Հմտամբ		Ե. ԹԻՐԱԺ (Հուլիսի ոսկիներ) Հատ Ոսկի	100ին Հմտամբ		Զ. ԹԻՐԱԺ (Օգոստոսի ոսկիներ) Հատ Ոսկի	100ին Հմտամբ	
1	300000	300000	1	300000	300000	1	400000	400000
11	100000	100000	1	100000	100000	1	100000	100000
3	40000	120000	3	40000	120000	3	40000	120000
5	20000	100000	5	20000	100000	5	20000	100000
5	10000	150000	15	10000	150000	15	10000	150000
50	4000	200000	50	4000	200000	50	4000	200000
275	400	110000	275	400	110000	275	400	110000
3150	200	630000	3150	200	630000	3150	200	630000
3500		1710000	3500		1710000	3500		1810000

Է. ԹԻՐԱԺ (Սեպտ. ոսկիներ) Հատ Ոսկի	100ին Հմտամբ		Ը. ԹԻՐԱԺ (Հոկտ. ոսկիներ) Հատ Ոսկի	100ին Հմտամբ		Թ. ԹԻՐԱԺ (Նոյեմբ. ոսկիներ) Հատ Ոսկի	100ին Հմտամբ	
1	400000	400000	1	400000	400000	1	400000	400000
1	100000	100000	1	100000	100000	1	100000	100000
3	40000	120000	3	40000	120000	3	40000	120000
5	20000	100000	5	20000	100000	5	20000	100000
15	10000	150000	15	10000	150000	15	10000	150000
50	4000	200000	50	4000	200000	50	4000	200000
275	400	110000	275	400	110000	275	400	110000
3150	200	630000	3150	200	630000	3150	200	630000
3500		1810000	3500		1810000	3500		1810000

Ժ. ԹԻՐԱԺ (Դեկտ. ոսկիներ) Հատ Ոսկի	100ին Հմտամբ		ԺԱ. ԹԻՐԱԺ (Յունվարի ոսկիներ) Հատ Ոսկի	100ին Հմտամբ		ԺԲ. ԹԻՐԱԺ (Փետր. ոսկիներ) Հատ Ոսկի	100ին Հմտամբ	
1	200000	200000	1	200000	200000	1	500000	500000
1	100000	100000	1	100000	100000	1	400000	400000
2	40000	80000	2	40000	80000	1	300000	300000
5	20000	100000	5	20000	100000	1	200000	200000
15	10000	150000	15	10000	150000	10	100000	1000000
50	4000	200000	50	4000	200000	20	40000	800000
3275	400	110000	275	400	110000	65	20000	1300000
150	200	630000	3150	200	630000	300	10000	3000000
						750	4000	3000000
						1350	800	1000000
						21600	200	4320000
3500		2070000	3500		2170000	24000		17020000

ՀԱՍՈՑՔ

	Ոսկի	100ին			Ոսկի	100ին
Իւրաքանչիւրը երկու հատ ոսկիի որ ժեքով չշրջաբերութեան հանուած երկու հարիւր յիսուն հազար տասներեքներուն փոխարէն	50,000,00		Ճշգրտագրեալ Թիւերուն համար արուելիք հարիւրին 75ը			37,510,000
			Գաղթականներու Ցամ Հնաժողովին պատկանող հարիւրին 17ը			8,500,000
			Գերդի և վարչութեան ծախքերուն փոխարինելու եղող հարիւրին 8ը			3,990,000
ԺԵՔ	50,000,000					50,000,000